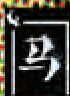
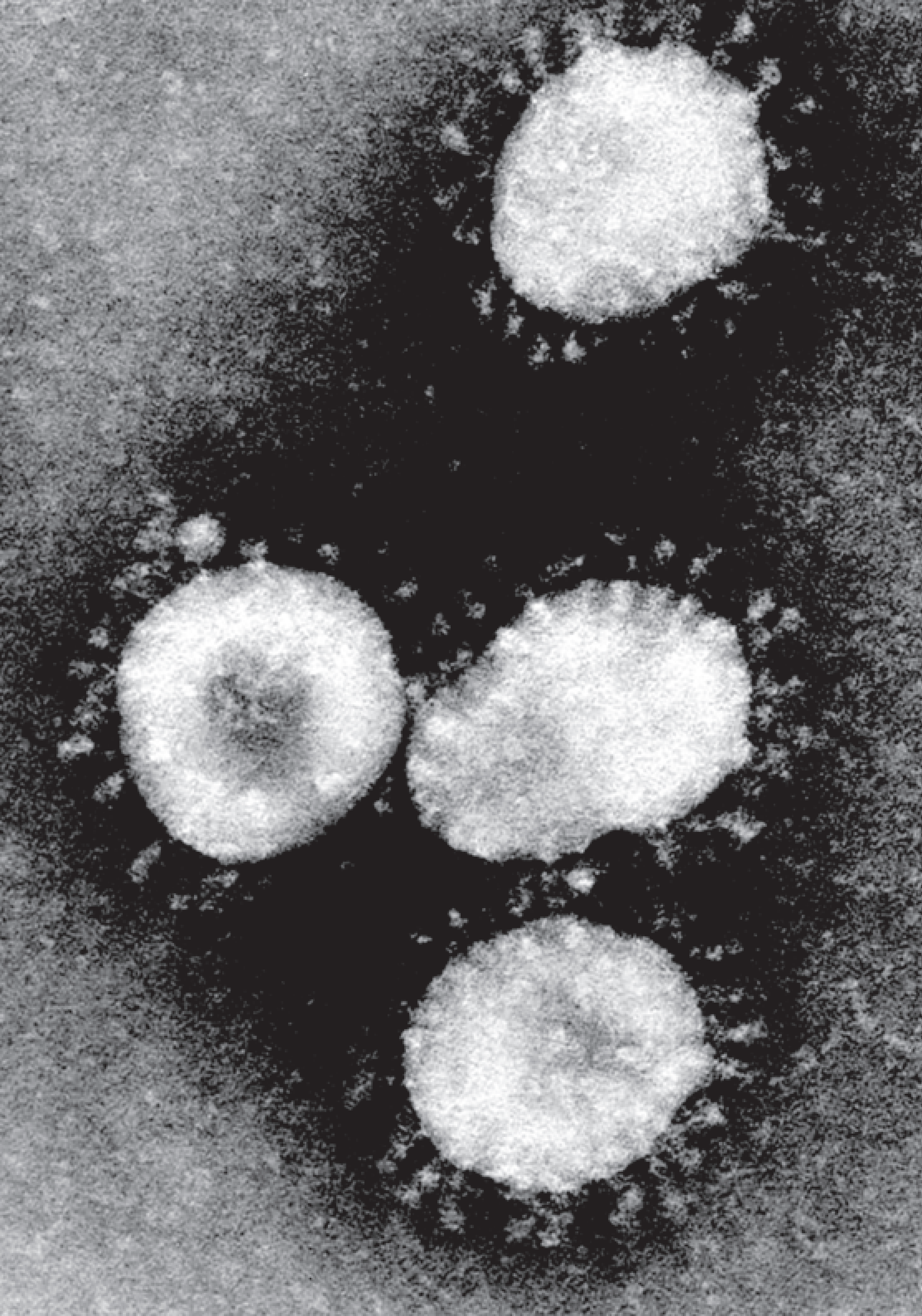
Κοινωνική Μόλυνση

Μικροβιολογικός ταξικός πόλεμος στην Κίνα

Το κείμενο Social Contagion: Microbiological Class War των Chuang δημοσιεύτηκε στις 26.2.20 και αποτέλεσε μια δυνατότητα για συνάντηση και συζήτηση μεταξύ ανθρώπων που ζούμε σε διαφορετικές πόλεις. Μπροστά στην παράνοια και στην παραίτηση, το κείμενο αυτό μέσα από τις αρετές του, μας προσέφερε μια μικρή διέξοδο από τη γενικευμένη σύγχυση. Η επεξεργασία του τρόπου που το Κινέζικο Κράτος χρησιμοποιεί στρατηγικές για να αντιμετωπίσει τον κοινωνικό ανταγωνισμό στο εσωτερικό του, θεωρούμε ότι είναι κομβική αν θέλουμε να αντιληφθούμε τι είναι αυτό που συμβαίνει, ακόμα και στα μέρη μας.

Φίλοι και φίλες της συνάντησης απο Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Κοινωνική Μόλυνση

Μικροβιολογικός ταξικός πόλεμος στην Κίνα

Ο κλίβανος

Η Wuhan είναι γνωστή στην καθομιλουμένη ως ένας από τους «τέσσερις κλιβάνους» (四大火炉) της Κίνας εξαιτίας της αφόρητα ζεστής και υγρής καλοκαιρινής περιόδου της, από κοινού με τη Chongqing, τη Nanjing και εναλλακτικά με τη Nanchang ή τη Changsha, όλες τους πολύβουες πόλεις με μακρά ιστορία κατά μήκος ή πλησίον της κοιλάδας του ποταμού Yangtze. Μεταξύ των τεσσάρων, η Wuhan, παρόλα αυτά, είναι κυριολεκτικά κατάσπαρτη με κλιβάνους: το τεράστιο αστικό σύμπλεγμα λειτουργεί ως ένα είδος πυρήνα για τις βιομηχανίες χάλυβα και σκυροδέματος, καθώς και για άλλες βιομηχανίες που σχετίζονται με την κατασκευή. Το τοπίο της είναι διάστικτο με υψικαμίνους αργής ψύξης από τα απομεινάρια των κρατικών χυτηρίων σιδήρου και χάλυβα, τα οποία τώρα μαστίζονται από υπερπαραγωγή[1]. Πρόκειται για τομείς που εξωθούνται σε έναν αμφιλεγόμενο νέο γύρο συρρίκνωσης[2], ιδιωτικοποίησης και γενικής αναδιάρθρωσης – με αποτέλεσμα αρκετές μεγάλες απεργίες και διαμαρτυρίες τα τελευταία πέντε χρόνια. Η πόλη αποτελεί ουσιαστικά την κατασκευαστική πρωτεύουσα της Κίνας, το οποίο σημαίνει ότι έχει διαδραματίσει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην περίοδο μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση· δεδομένου ότι αυτά ήταν τα έτη, κατά τα οποία η κινέζικη ανάπτυξη ενισχύθηκε με τη διοχέτευση επενδυτικών κεφαλαίων σε έργα υποδομής και αξιοποίησης ακίνητης περιουσίας. Η Wuhan όχι μόνο τροφοδότησε αυτή τη φούσκα συμβάλλοντας στην υπερπροσφορά οικοδομικών υλικών και πολιτικών μηχανικών, αλλά, ακολουθώντας αυτή την πορεία, έγινε και η ίδια επίκεντρο της ανάπτυξης του real estate. Σύμφωνα με δικούς μας υπολογισμούς, την περίοδο 2018-2019, η συνολική έκταση που προοριζόταν για εργοτάξια στη Wuhan ήταν ισοδύναμη με ολόκληρο το νησί του Χονγκ-Κονγκ.

Αλλά τώρα αυτός ο κλίβανος που αποτελούσε την κινητήρια δύναμη της κινέζικης οικονομίας μετά την κρίση φαίνεται ότι, όπως και τα περιεχόμενα των δικών του χυτηρίων σιδήρου και χάλυβα, ψύχεται. Αν και αυτή η διαδικασία ήταν ήδη σε πλήρη εξέλιξη, η μεταφορά παύει πλέον να είναι απλά οικονομική, καθώς η κάποτε πολυσύχναστη πόλη έχει σφραγιστεί για πάνω από έναν μήνα, και οι δρόμοι της έχουν αδειάσει κατόπιν κυβερνητικής εντολής: «Η μέγιστη συνεισφορά σας είναι: μη συγκεντρώνεστε, μην προκαλείτε χάος», γράφει στο πρωτοσέλιδο[3] της η Guangming Daily, η οποία διευθύνεται από το τμήμα προπαγάνδας του Κινέζικου Κομμουνιστικού Κόμματος. Σήμερα, στη Wuhan, οι πλατιές νέες λεωφόροι και τα αστραφτερά κτίρια από ατσάλι και γυαλί που τις στέφουν είναι όλα κρύα και αδειανά, καθώς η χειμερινή περίοδος συρρικνώνεται με την έναρξη του Νέου Σεληνιακού Έτους και η πόλη λιμνάζει κάτω από το βάρος της εκτεταμένης καραντίνας. Η αυτοαπομόνωση αποτελεί ορθή

1 https://www.ft.com/content/15a4a44c-6735-11e9-9adc-98bf1d35a056.

2 https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/trending/wz1q99plyxnltp9q-mc7tg2.

3 http://www.xinhuanet.com/comments/2020-02/05/c_1125532191.htm.

συμβουλή για οποιονδήποτε στην Κίνα, όπου τα κρούσματα του νέου κορωνοϊού (ο οποίος πρόσφατα μετονομάστηκε σε «SARS-CoV-2» και η λοίμωξη που προκαλεί σε «COVID-19») έχουν σκοτώσει πάνω από δυο χιλιάδες ανθρώπους – περισσότερους από τον προκάτοχό του, την επιδημία SARS το 2003. Ολόκληρη η χώρα τελεί υπό περιορισμό, όπως και κατά τη διάρκεια του SARS. Τα σχολεία είναι κλειδωμένα, και οι άνθρωποι είναι κλεισμένοι στα σπίτια τους σε εθνικό επίπεδο. Σχεδόν ολόκληρη η οικονομική δραστηριότητα είχε διακοπεί για τις διακοπές του Νέου Σεληνιακού Έτους στις 25 Ιανουαρίου, αλλά η παύση παρατάθηκε για έναν μήνα προκειμένου να περιοριστεί η εξάπλωση της επιδημίας. Οι κλίβανοι της Κίνας φαίνεται να έχουν σταματήσει, ή τουλάχιστον να έχουν συρρικνωθεί σε κάρβουνα που αργοκαίνε. Κατά κάποιον τρόπο, όμως, η πόλη έχει μετατραπεί σε έναν άλλο τύπο κλιβάνου, μιας και ο κορωνοϊός καίει τη μεγάλη μάζα του πληθυσμού της όπως ο πυρετός, με την ευρεία έννοια.

Για αυτό το ξέσπασμα έχουν εσφαλμένα κατηγορηθεί τα πάντα: από τη συνωμοτική ή/και αθέλητη απελευθέρωση ενός στελέχους του ιού[4] από το Ινστιτούτο Ιολογίας της Wuhan – μια αμφιλεγόμενη αξίωση, η οποία διαδόθηκε από τα social media, ειδικά μέσω παρανοϊκών ποστ σε σελίδες Facebook από το Χονγκ-Κονγκ και την Ταϊβάν και η οποία όμως τώρα ενισχύεται από συντηρητικά συγκροτήματα τύπου και στρατιωτικά συμφέροντα στη Δύση[5] – μέχρι την τάση του κινέζικου λαού να καταναλώνει «βρώμικα» ή «περίεργα» είδη τροφίμων· καθώς κρούσματα του ιού συνδέονται[6] είτε με φίδια, είτε με νυχτερίδες που πωλούντο σε μια ημιπαράνομη «αγορά φρέσκου κρέατος», η οποία εξειδικεύεται στα άγρια και άλλα σπάνια ζώα (μολονότι η αρχική προέλευση του ιού δεν εντοπίζεται εδώ[7]). Και στις δυο κύριες εκδοχές εμφανίζεται καθαρά η πολεμοκαπηλία και ο οριενταλισμός, κοινά στοιχεία των ανταποκρίσεων για την Κίνα, και διάφορα άρθρα έχουν επισημάνει αυτό το βασικό γεγονός[8]. Αλλά ακόμη και αυτές οι αντιδράσεις τείνουν να επικεντρώνονται μόνο σε ερωτήματα γύρω από το πώς ο ιός γίνεται αντιληπτός στην πολιτιστική σφαίρα, ξοδεύοντας πολύ λιγότερο χρόνο στη βαθιά αναζήτηση της πολύ πιο βάναυσης δυναμικής που βρίσκεται κρυμμένη κάτω από τη μηντιακή φρενίτιδα.

Μια ελαφρώς πιο σύνθετη παραλλαγή κατανοεί τουλάχιστον τις οικονομικές συνέπειες, ακόμα κι αν υπερτονίζει τις πιθανές πολιτικές επιπτώσεις για λόγους ρητορικής.

---

4 https://www.factcheck.org/2020/01/social-media-posts-spread-bogus-coronavirus-conspiracy-theory/.

5 https://www.washingtontimes.com/news/2020/jan/26/coronavirus-link-china-biowarfare-program-possible/.

6 https://www.wsj.com/articles/abolish-asias-wet-markets-where-pandemics- reed-11580168707.

7 http://www.china.org.cn/china/2020-02/23/content_75735781.htm.

8 https://foreignpolicy.com/2020/01/27/dont-blame-bat-soup-for-the-wuhan-virus/.

Εδώ βρίσκουμε τους συνήθεις ύποπτους, οι οποίοι κυμαίνονται από τα πολεμοχαρή γεράκια της πολιτικής που σφάζουν δράκους μέχρι τους υψηλά ιστάμενους φιλελεύθερους που σφίγγουν με το χέρι τα μαργαριτάρια τους, ενώ φοβούνται μην τους χυθεί το latte: πρακτορεία ειδήσεων από το National Review ως τους New York Times έχουν ήδη υπονοήσει ότι τα κρούσματα ίσως προκαλέσουν «κρίση νομιμότητας» στο ΚΚΚ, παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ούτε ίχνος εξέγερσης στον αέρα. Αλλά ο πυρήνας αλήθειας αυτών των προβλέψεων έγκειται στην κατανόηση των οικονομικών διαστάσεων της καραντίνας – κάτι που δύσκολα θα μπορούσε να παραλειφθεί από δημοσιογράφους με χαρτοφυλάκιο μετοχών πιο παχύ κι από το κρανίο τους. Επειδή είναι γεγονός ότι, παρά την έκκληση της κυβέρνησης για αυτοαπομόνωση, οι άνθρωποι μπορεί σύντομα να εξαναγκαστούν να «συγκεντρωθούν» για τις ανάγκες της παραγωγής. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες αρχικές εκτιμήσεις, η επιδημία θα έχει ως αποτέλεσμα ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της Κίνας να κατέβει στο 5 τοις εκατό, κάτω και από τον ήδη ισχνό ρυθμό ανάπτυξης του 6 τοις εκατό της περυσινής χρονιάς. Θα είναι ο χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης εδώ και τρεις δεκαετίες. Μερικοί αναλυτές έχουν υποστηρίξει ότι η ανάπτυξη κατά το πρώτο τρίμηνο μπορεί να βυθιστεί κατά 4 τοις εκατό ή και χαμηλότερα, κάτι που ίσως πυροδοτήσει κάποιου είδους παγκόσμια ύφεση. Τίθεται έτσι ένα προηγουμένως αδιανόητο ερώτημα: τι πραγματικά θα συμβεί στην παγκόσμια οικονομία, όταν ο κινέζικος κλίβανος αρχίσει να κρυώνει;

Εντός της ίδιας της Κίνας, η τελική πορεία αυτού του γεγονότος είναι δύσκολο να προβλεφθεί, αλλά η στιγμή έχει ήδη παράξει μια σπάνια, συλλογική διαδικασία αμφισβήτησης και μάθησης για την κοινωνία. Η επιδημία έχει μολύνει άμεσα σχεδόν 80.000 ανθρώπους (με βάση την πιο συντηρητική εκτίμηση), αλλά έχει προκαλέσει σοκ στην καθημερινή ζωή υπό τον καπιταλισμό για 1,4 δισεκατομμύρια, παγιδευμένους σε μια στιγμή επισφαλούς αναστοχασμού. Αυτή η στιγμή, αν και γεμάτη φόβο, έχει κάνει τον καθένα να θέτει ταυτόχρονα ορισμένα βαθιά ερωτήματα: Τι θα μου συμβεί; Τα παιδιά, η οικογένεια και οι φίλοι μου; Θα έχουμε αρκετό φαγητό; Θα πληρωθώ; Θα βγάλω το νοίκι; Ποιος ευθύνεται για όλα αυτά; Κατά έναν περίεργο τρόπο, η υποκειμενική εμπειρία μοιάζει κάπως με αυτή μιας μαζικής απεργίας – αλλά μια εμπειρία η οποία, μέσα στον μη αυθόρμητο, από-πάνω-προς-τα-κάτω χαρακτήρα της, και ειδικά στη καταναγκαστική υπερεξατομίκευσή της, εικονοποιεί τα βασικά αινίγματα του δικού μας στραγγαλισμένου πολιτικού παρόντος. Το ίδιο καθαρά με τον τρόπο που οι πραγματικά μαζικές απεργίες του περασμένου αιώνα έριξαν φως στις αντιφάσεις της εποχής τους. Η καραντίνα, λοιπόν, μοιάζει με μια απεργία από την οποία έχει αφαιρεθεί κάθε χαρακτηριστικό κοινότητας, αλλά παρόλα αυτά παραμένει ικανή να προκαλέσει ένα βαθύ σοκ τόσο στον ψυχισμό όσο και στην οικονομία. Αυτό και μόνο το γεγονός την καθιστά άξια προβληματισμού.

Φυσικά, το ποντάρισμα στην επικείμενη πτώση του ΚΚΚ συνιστά προβλέψιμη ανοησία, ένα από τα αγαπημένα χόμπι του New Yorker και του The Economist. Εν τω μεταξύ, εφαρμόζονται τα πρωτόκολλα καταστολής των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ενόσω

τα απροκάλυπτα ρατσιστικά κύρια άρθρα που δημοσιεύονται από παραδοσιακά συγκροτήματα τύπου για ευρεία κυκλοφορία αντιπαρατίθενται με ένα σμήνος διαδικτυακών κειμένων γνώμης που καταφέρονται ενάντια στον οριενταλισμό και σε άλλες πτυχές της ιδεολογίας. Αλλά σχεδόν το σύνολο της συζήτησης παραμένει στο επίπεδο της περιγραφής – ή, στην καλύτερη περίπτωση, στο επίπεδο των πολιτικών περιορισμού και τις οικονομικές συνέπειες της επιδημίας – χωρίς να γίνεται εμβάθυνση στο ερώτημα του πώς τέτοιες λοιμώξεις καταρχήν παράγονται, και πολύ λιγότερο του πώς διαδίδονται. Ακόμα κι αυτό, ωστόσο, δεν αρκεί. Τώρα δεν είναι η ώρα για απλές ασκήσεις «Μαρξισμού της Πλάκας» του στυλ βγάζω τη μάσκα του αντιπάλου και, ναι, πράγματι, ήταν ο καπιταλισμός που προκάλεσε τον κορωνοϊό εξαρχής! Κάτι τέτοιο δεν θα ήταν περισσότερο προσεγμένο από τις αναλύσεις των ξένων σχολιαστών που οσμίζονται αλλαγή καθεστώτος. Οπωσδήποτε ο καπιταλισμός είναι υπαίτιος – αλλά πώς, ακριβώς, η κοινωνικοοικονομική σφαίρα αλληλεπιδρά με τη βιολογική, και τι είδους βαθύτερα διδάγματα θα μπορούσαν να αντληθούν από την όλη εμπειρία;

Υπό αυτή την έννοια, η έξαρση των κρουσμάτων παρουσιάζει δυο ευκαιρίες για προβληματισμό: Πρώτον, ανοίγει μια διδακτική χαραμάδα διαμέσου της οποίας θα μπορούσαμε να επανεξετάσουμε ουσιαστικά ερωτήματα γύρω από το πώς η καπιταλιστική παραγωγή σχετίζεται με τον μη ανθρώπινο κόσμο σε ένα πιο θεμελιώδες επίπεδο – πώς, εν ολίγοις, ο «φυσικός κόσμος», συμπεριλαμβανομένων των μικροβιολογικών υποστρωμάτων του, δεν μπορεί να γίνει κατανοητός χωρίς αναφορά στον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία οργανώνει την παραγωγή (επειδή και τα δυο δεν είναι, στην πραγματικότητα, ξεχωριστά). Την ίδια στιγμή, υπενθυμίζει ότι ο μόνος κομμουνισμός άξιος του ονόματός του είναι αυτός που συμπεριλαμβάνει τις δυνατότητες ενός πλήρως πολιτικοποιημένου νατουραλισμού. Δεύτερον, μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε αυτή τη στιγμή απομόνωσης για το δικό μας είδος αναστοχασμού πάνω στην παρούσα κατάσταση της κινέζικης κοινωνίας. Μερικά πράγματα γίνονται σαφή μόνο όταν όλα φρενάρουν αναπάντεχα, και μια επιβράδυνση αυτού του είδους δεν μπορεί παρά να κάνει ορατές τις προηγούμενες εντάσεις. Παρακάτω, λοιπόν, θα διερευνήσουμε και τα δυο αυτά ζητήματα, δείχνοντας όχι μόνο πώς η καπιταλιστική συσσώρευση παράγει τέτοιες μάστιγες, αλλά και πώς η ίδια η στιγμή της πανδημίας συνιστά μια αντιφατική περίπτωση πολιτικής κρίσης· καθιστώντας ορατές στους ανθρώπους τις αόρατες δυνατότητες και εξαρτήσεις του κόσμου γύρω τους, ενώ προσφέρει παράλληλα μια ακόμα δικαιολογία για την ακόμα μεγαλύτερη επέκταση των συστημάτων ελέγχου στην καθημερινή ζωή.

Η παραγωγή της μάστιγας

Ο ιός πίσω από την παρούσα επιδημία (SARS-CoV-2) κυοφορήθηκε – όπως ο πρόγονός του SARS-CoV το 2003, αλλά και η γρίπη των πτηνών και η γρίπη των χοίρων πριν από αυτόν – εντός της διασύνδεσης οικονομικών και επιδημιολογίας. Δεν είναι τυχαίο ότι τόσοι πολλοί από αυτούς τους ιούς έχουν λάβει ονόματα που σχετίζονται με ζώα: Η εξάπλωση νέων ασθενειών στον ανθρώπινο πληθυσμό είναι σχεδόν πάντα προϊόν αυτού που ονομάζεται ζωονοσογόνος μεταφορά, η οποία είναι ένας τεχνικός τρόπος για να δηλώσουμε ότι τέτοιες λοιμώξεις πηδάνε από τα ζώα στον άνθρωπο. Αυτό το άλμα από το ένα είδος στο άλλο καθορίζεται από παράγοντες όπως η εγγύτητα και η κανονικότητα της επαφής· το σύνολο τους κατασκευάζει το περιβάλλον εντός του οποίου η λοίμωξη είναι αναγκασμένη να εξελιχθεί. Όταν αυτή η διεπαφή μεταξύ ανθρώπων και ζώων αλλάζει, αλλάζουν και οι συνθήκες εντός των οποίων τέτοιες ασθένειες εξελίσσονται. Κάτω από τους τέσσερις κλιβάνους, λοιπόν, βρίσκεται ένας περισσότερο θεμελιώδης κλίβανος, ο οποίος περιβάλλει τις βιομηχανικές ζώνες του πλανήτη: η εξελικτική χύτρα ταχύτητας της καπιταλιστικής γεωργίας και αστικοποίησης. Αυτός παρέχει το ιδανικό περιβάλλον, διαμέσου του οποίου ολοένα και πιο ολέθριες μάστιγες γεννιούνται, μεταλλάσσονται και υπόκεινται ζωονοσογόνα άλματα, ώσπου εν τέλει έρχονται και διατρέχουν τον ανθρώπινο πληθυσμό. Σε αυτό προστίθενται επίσης εντατικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στο περιθώριο της οικονομίας, όπου «άγρια» στελέχη συναντούν ανθρώπους οι οποίοι εξωθούνται σε ολοένα και πιο εκτεταμένες αγροοικονομικές εισβολές στα τοπικά οικοσυστήματα. Ο πιο πρόσφατος κορωνοϊός, με την «άγρια» καταγωγή του και την αιφνίδια εξάπλωσή του μέσω ενός βαριά βιομηχανοποιημένου και αστικοποιημένου πυρήνα της πλανητικής οικονομίας, αντιπροσωπεύει και τις δυο διαστάσεις της νέας εποχής της πολιτικοοικονομικής μάστιγας.

Αυτή η βασική ιδέα αναπτύσσεται πιο διεξοδικά από αριστερούς βιολόγους όπως ο Robert G. Wallace, του οποίου το βιβλίο[9] Big Farms Make Big Flu του 2016 μιλάει λεπτομερώς για τη σύνδεση μεταξύ καπιταλιστικών αγροεπιχειρήσεων και βιολογικής αιτιολογίας των πρόσφατων επιδημιών που εκτείνονται από τον SARS μέχρι τον Έμπολα[10]. Αυτές οι επιδημίες μπορούν να ομαδοποιηθούν χαλαρά σε δυο κατηγορίες: η πρώτη προέρχεται από τον πυρήνα της αγροοικονομικής παραγωγής, και η δεύτερη από την ενδοχώρα της. Η ιχνηλάτηση της εξάπλωσης του H5N1, γνωστού και ως γρίπη των πτηνών, συνοψίζει αρκετούς γεωγραφικούς παράγοντες-κλειδιά των επι-

9 https://monthlyreview.org/product/big_farms_make_big_flu/.

10 Πολλά από αυτά που θα εξηγήσουμε σε αυτή την ενότητα αποτελούν απλά μια πιο συμπυκνωμένη περίληψη των επιχειρημάτων του Wallace, προσανατολισμένη σε ένα γενικότερο ακροατήριο και χωρίς την ανάγκη να «εκτεθεί η υπόθεση» σε άλλους βιολόγους μέσω απόδειξης της αυστηρής επιχειρηματολογίας και χρήσης αναλυτικών στοιχείων. Για εκείνους που θα αμφισβητούσαν τα βασικά στοιχεία, παραπέμπουμε καθόλη τη διάρκεια στην εργασία του Wallace και των συμπατριωτών του.

δημιών που προέρχονται από τον παραγωγικό πυρήνα:

Στις μέρες μας, οι αγροτικές περιοχές σε πολλές από τις πιο φτωχές χώρες χαρακτηρίζονται από μια μη διευθετημένη αγροτική οικονομία που συμπιέζεται γύρω από τις περιαστικές φτωχογειτονιές. Η ανεξέλεγκτη μετάδοση ιών εντός ευάλωτων περιοχών αυξάνει τη γενετική διακύμανση, στη βάση της οποίας ο H5N1 μπορεί να αναπτύξει ειδικά ανθρώπινα χαρακτηριστικά. Κατά την εξάπλωσή του σε τρεις ηπείρους, ο ταχέως εξελισσόμενος H5N1 ήρθε επιπλέον σε επαφή με μια αυξανόμενη ποικιλία κοινωνικοοικονομικών συνθηκών – συμπεριλαμβανομένων των ειδικά τοπικών συνδυασμών από επικρατέστερους τύπους ξενιστών – μεθόδων πτηνοτροφίας και μέτρων ζωικής υγιεινής[11].

Αυτή η εξάπλωση, φυσικά, καθοδηγείται από τα πλανητικά εμπορευματικά κυκλώματα και τις συνήθεις μεταναστεύσεις εργασίας που καθορίζουν την καπιταλιστική οικονομική γεωγραφία. Το αποτέλεσμα είναι «ένα είδος κλιμακούμενης ενδημικής επιλογής», μέσω της οποίας ο ιός τίθεται ενώπιον ενός μεγαλύτερου αριθμού εξελικτικών μονοπατιών σε μικρότερο χρονικό διάστημα, επιτρέποντας στις περισσότερο προσαρμοστικές παραλλαγές να υπερισχύσουν έναντι των άλλων.

Αλλά αυτό συνιστά εύκολη επιχειρηματολογία, και αποτελεί ήδη κοινοτυπία στον τύπο του συρμού: το γεγονός ότι η «παγκοσμιοποίηση» επιτρέπει την εξάπλωση αυτών των νόσων πιο γρήγορα. Όμως εδώ, υπογραμμίζοντας τον τρόπο με τον οποίο αυτή η ίδια η διαδικασία κυκλοφορίας ωθεί τον ιό να μεταλλαχθεί γρηγορότερα, βάζουμε μια σημαντική προσθήκη. Το πραγματικό ερώτημα, όμως, τίθεται νωρίτερα: πριν από την ενίσχυση της ανθεκτικότητας τέτοιων λοιμώξεων μέσω της κυκλοφορίας, η βασική λογική του κεφαλαίου βοηθά έτσι ώστε προηγουμένως απομονωμένα ή αβλαβή ιογενή στελέχη να αποσπώνται και να τοποθετούνται σε ένα υπερανταγωνιστικό περιβάλλον, το οποίο ευνοεί τα ειδικά χαρακτηριστικά που προκαλούν τις επιδημίες όπως: οι γρήγοροι ιογενείς κύκλοι ζωής, η ικανότητα ζωονοσογόνου άλματος μεταξύ ειδών που είναι φορείς του ιού και η ικανότητα για ταχεία εξέλιξη νέων διανυσμάτων μετάδοσης. Αυτά τα στελέχη τείνουν να ξεχωρίζουν ακριβώς λόγω της λοιμογόνου δύναμής τους. Σε απόλυτες τιμές, φαίνεται σαν η ανάπτυξη περισσότερο λοιμογόνων στελεχών να έχει το αντίθετο αποτέλεσμα, καθώς ο πρόωρος θάνατος του ξενιστή παρέχει στον ιό λιγότερο χρόνο για να εξαπλωθεί. Το κοινό κρυολόγημα αποτελεί ένα καλό παράδειγμα αυτής της αρχής, διατηρώντας εν γένει χαμηλά επίπεδα έντασης που διευκολύνουν την ευρεία κατανομή του στον πληθυσμό. Αλλά σε ορισμένα περιβάλλοντα, η αντίθετη λογική έχει πολύ περισσότερο νόημα: όταν ένας ιός διαθέτει πολλούς ξενιστές του ίδιου είδους σε κοντινή απόσταση, και ειδικά όταν αυτοί οι ξενιστές έχουν ήδη ενδεχομένως μικρότερους κύκλους ζωής, η αυξημένη λοιμογόνος

11 Robert G Wallace, Big Farms Make Big Flu: Dispatches on Infectious Disease, Agribusiness, and the Nature of Science, Monthly Review Press, 2016. σελ.52.

δύναμη μετατρέπεται σε εξελικτικό πλεονέκτημα.

Και πάλι, η γρίπη των πτηνών αποτελεί εξέχον παράδειγμα. Ο Wallace επισημαίνει ότι οι μελέτες δεν έχουν εντοπίσει «κανένα υψηλής παθογονικότητας ενδημικό στέλεχος [γρίπης] στους πληθυσμούς άγριων πτηνών, την έσχατη δεξαμενή προέλευσης όλων των υποτύπων γρίπης»[12]. Αντ' αυτού, οι εξημερωμένοι πληθυσμοί που είναι στριμωγμένοι σε βιομηχανικές φάρμες φαίνεται ότι έχουν σαφή σχέση με τέτοιες εστίες, για προφανείς λόγους:

Η παραγωγή γενετικών μονοκαλλιεργειών εξημερωμένων ζώων αφαιρεί τις όποιες αντιπυρικές ζώνες μπορεί να είναι διαθέσιμες για την επιβράδυνση της μετάδοσης. Τα μεγαλύτερα μεγέθη και οι πυκνότητες πληθυσμού ευνοούν μεγαλύτερα ποσοστά μετάδοσης. Τέτοιες συνθήκες συνωστισμού καταστέλλουν την ανοσολογική απόκριση. Η υψηλή παραγωγικότητα, τμήμα οποιασδήποτε βιομηχανικής παραγωγής, παρέχει μια συνεχώς ανανεωμένη προσφορά ανοσοανεπαρκών, το καύσιμο για την εξέλιξη της λοιμογόνου δύναμης[13].

Και, φυσικά, κάθε ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά αποτελεί απόφυση της λογικής του καπιταλιστικού ανταγωνισμού. Ειδικότερα, ο υψηλός βαθμός παραγωγικότητας σε τέτοια πλαίσια έχει μια έντονα βιολογική διάσταση: «Μόλις τα βιομηχανικά ζώα φτάσουν κατάλληλο μέγεθος, θανατώνονται. Οι εσωτερικές λοιμώξεις της γρίπης πρέπει να φτάσουν στο κατώφλι μετάδοσης γρήγορα σε κάθε δοσμένο ζώο [...] Όσο γρηγορότερα παράγονται οι ιοί, τόσο μεγαλύτερη είναι η ζημιά στο ζώο»[14]. Κατά ειρωνεία της τύχης, η προσπάθεια καταστολής τέτοιων εστιών μέσω μαζικής σφαγής – όπως στις πρόσφατες περιπτώσεις αφρικανικού πυρετού των χοίρων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια σχεδόν του ενός τετάρτου της παγκόσμιας προσφοράς χοιρινού κρέατος[15] – μπορεί να έχει το ακούσιο αποτέλεσμα της περαιτέρω αύξησης αυτής της εξελικτικής πίεσης, προκαλώντας έτσι την ανάπτυξη υπερλοιμογόνων στελεχών. Αν και τέτοια κρούσματα έχουν ήδη εμφανιστεί ιστορικά σε εξημερωμένα είδη, συχνά μετά από περιόδους πολέμου ή περιβαλλοντικής καταστροφής που ασκούν αυξημένη πίεση στους ζωικούς πληθυσμούς, οι αυξήσεις στην ένταση και τη λοιμογόνο δύναμη τέτοιων λοιμώξεων έχουν αναμφίβολα συνοδεύσει την εξάπλωση της βιομηχανικής παραγωγής.

---

12 Ό.π., σελ.56.

13 Ό.π., σελ.56-57.

14 Ό.π., σελ.57.

15 https://www.npr.org/sections/thesalt/2019/08/15/751090633/swine-fever-is-killing-vast-numbers-of-pigs-in-china?t=1584482317307.

Ιστορία και Βιολογική Αιτιολογία

Οι μάστιγες αποτελούν σε μεγάλο βαθμό τη σκιά της καπιταλιστικής εκβιομηχάνισης, ενώ ενεργούν επίσης ως προάγγελός της. Οι προφανείς περιπτώσεις της ευλογιάς και άλλων πανδημιών που εισήχθησαν στη Βόρεια Αμερική συνιστούν ένα πολύ απλό παράδειγμα, δεδομένου ότι η έντασή τους ενισχύθηκε από τον μακροπρόθεσμο διαχωρισμό του πληθυσμού μέσω της φυσικής γεωγραφίας – και τέτοιες ασθένειες είχαν, ανεξάρτητα από αυτό το γεγονός, ήδη αποκτήσει τη λοιμογόνο δύναμή τους μέσω των προκαπιταλιστικών μερκαντιλιστικών δικτύων και της πρόωρης αστικοποίησης στην Ασία και την Ευρώπη. Αν αντίθετα κοιτάξουμε προς την Αγγλία – όπου ο καπιταλισμός προέκυψε αρχικά στην ύπαιθρο μέσω της μαζικής απομάκρυνσης των αγροτών από τη γη προκειμένου αυτοί να αντικατασταθούν από μονοκαλλιέργειες ζώων – βλέπουμε τα πρώτα παραδείγματα αυτών των σαφώς καπιταλιστικών επιδημιών[16]. Τρεις διαφορετικές πανδημίες συνέβησαν στην Αγγλία του 18ου αιώνα, καλύπτοντας τις περιόδους 1709-1720, 1742-1760 και 1768-1786. Καθεμία προήλθε από εισαγόμενα βοοειδή από την Ευρώπη, τα οποία ήταν μολυσμένα από τις συνήθεις προκαπιταλιστικές πανδημίες που έπονταν των πολεμικών εξάρσεων. Αλλά στην Αγγλία, τα βοοειδή είχαν αρχίσει να συγκεντρώνονται με νέους τρόπους, και η εισαγωγή του μολυσμένου αποθέματος θα διαπεράσει τον πληθυσμό πολύ πιο επιθετικά από ό,τι είχε κάνει στην Ευρώπη. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι οι εστίες επικεντρώθηκαν στα μεγάλα γαλακτοκομεία του Λονδίνου, τα οποία παρείχαν το ιδανικό περιβάλλον για την ενδυνάμωση του ιού.

Τελικά, τα κρούσματα περιορίστηκαν το καθένα μέσω επιλεκτικής, μικρότερης κλίμακας πρόωρης σφαγής σε συνδυασμό με την εφαρμογή σύγχρονων ιατρικών και επιστημονικών πρακτικών – επί της ουσίας παρόμοιων με τον τρόπο που τέτοιες επιδημίες καταστέλλονται σήμερα. Πρόκειται για το πρώτο δείγμα αυτού που θα γίνει αργότερα ένα σαφές μοτίβο, μιμούμενο το μοτίβο της ίδιας της οικονομικής κρίσης: ολοένα και πιο έντονες καταρρεύσεις, οι οποίες φαίνεται να σπρώχνουν όλο το σύστημα στο χείλος του γκρεμού, αλλά οι οποίες εν τέλει ξεπερνιούνται μέσω ενός συνδυασμού μαζικής θυσίας που εκκαθαρίζει την αγορά/πληθυσμό και εντατικοποίησης των τεχνολογικών εξελίξεων – στην προκειμένη περίπτωση των σύγχρονων ιατρικών πρακτικών συν των νέων εμβολίων, τα οποία συχνά καταφτάνουν πολύ αργά και σε πολύ μικρές ποσότητες, αλλά παρόλα αυτά βοηθούν στο τελικό σφουγγάρισμα στον απόηχο της καταστροφής.

Αλλά αυτό το παράδειγμα από την γενέτειρα του καπιταλισμού πρέπει επίσης να συνδυαστεί με μια ερμηνεία των επιπτώσεων που είχαν οι καπιταλιστικές γεωργικές πρακτικές στην περιφέρειά του. Ενώ οι πανδημίες βοοειδών στην πρώιμη καπιταλιστική Αγγλία περιορίστηκαν, τα αποτελέσματα αλλού ήταν πολύ πιο καταστροφικά. Το πα-ρά-

16 https://www.bahs.org.uk/AGHR/ARTICLES/31n2a3.pdf.

δειγμα με τις μεγαλύτερες ιστορικές επιπτώσεις είναι πιθανώς αυτό των κρουσμάτων πανώλης των βοοειδών στην Αφρική[17], το οποίο έλαβε χώρα τη δεκαετία του 1890. Η ίδια η ημερομηνία δεν αποτελεί σύμπτωση: η πανώλη των βοοειδών είχε μαστίσει την Ευρώπη με μια ένταση που ακολουθούσε στενά την ανάπτυξη της γεωργίας μεγάλης κλίμακας· περιορίστηκε μόνο με την ανάπτυξη της σύγχρονης επιστήμης. Αλλά στα τέλη του 19ου αιώνα ο ευρωπαϊκός ιμπεριαλισμός έφτασε στο απόγειό του, επιτομή του ήταν η αποικιοποίηση της Αφρικής. Η πανώλη των βοοειδών μεταφέρθηκε στην Ανατολική Αφρική από την Ευρώπη με τους ιταλούς, οι οποίοι προσπαθούσαν να καλύψουν τη διαφορά από τις άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις αποικιοποιώντας το Κέρας της Αφρικής μέσω μιας σειράς στρατιωτικών εκστρατειών. Αυτές οι εκστρατείες ως επί το πλείστον κατέληξαν σε αποτυχία, αλλά η νόσος στη συνέχεια εξαπλώθηκε στον αυτόχθονα πληθυσμό των βοοειδών και τελικά βρήκε τον δρόμο της για τη Νότια Αφρική, όπου κατέστρεψε την πρώιμη καπιταλιστική γεωργική οικονομία της αποικίας, σκοτώνοντας ακόμα και το κοπάδι του διαβόητου αυτοαποκαλούμενου υπέρμαχου της λευκής ανωτερότητας Cecil Rhodes. Το ευρύτερο ιστορικό αποτέλεσμα είναι αναμφισβήτητο: θανατώνοντας μέχρι και το 80-90% όλων των βοοειδών, η μάστιγα προκάλεσε έναν λιμό άνευ προηγουμένου σε όλες τις κυρίως ποιμενικές κοινωνίες της Υποσαχάριας Αφρικής. Αυτή η μείωση του ζωικού πληθυσμού ακολουθήθηκε στη συνέχεια από τον χωροκατακτητικό εποικισμό της σαβάνα από τον ακανθώδη θάμνο που αποτελεί φυσικό περιβάλλον για τη μύγα τσε-τσε· η οποία και αποτελεί φορέα της ασθένειας του ύπνου και αποτρέπει τη βοσκή ζωικού κεφαλαίου. Αυτό διασφάλισε ότι η αύξηση του πληθυσμού της περιοχής μετά τον λιμό θα ήταν περιορισμένη, και επέτρεψε την περαιτέρω εξάπλωση των ευρωπαϊκών αποικιακών δυνάμεων σε ολόκληρη την ήπειρο.

Εκτός από την περιοδική πρόκληση γεωργικών κρίσεων και την παραγωγή των αποκαλυπτικών συνθηκών που βοήθησαν τον καπιταλισμό να εκτιναχθεί πέρα από τα πρώιμα σύνορά του, τέτοιες μάστιγες έχουν επίσης στοιχειώσει το προλεταριάτο στον ίδιο τον βιομηχανικό πυρήνα. Πριν επιστρέψουμε στα πολλά πιο πρόσφατα παραδείγματα, αξίζει να επισημάνουμε πάλι ότι, πολύ απλά, δεν υπάρχει τίποτα ειδικά κινέζικο στα κρούσματα κορωνοϊού. Η ερμηνεία του γιατί τόσες επιδημίες φαίνεται ότι ανακύπτουν στην Κίνα δεν είναι ζήτημα πολιτισμού, αλλά οικονομικής γεωγραφίας. Αυτό καθίσταται απολύτως σαφές όταν συγκρίνουμε την Κίνα με τις ΗΠΑ ή την Ευρώπη, την εποχή που οι τελευταίες υπήρξαν κόμβοι πλανητικής παραγωγής και μαζικής βιομηχανικής απασχόλησης[18]. Και το αποτέλεσμα είναι ουσιαστικά πανομοιότυπο, με ταυτόσημα χαρακτηριστικά. Οι θανατώσεις των ζώων στην ύπαιθρο συνδυάστηκαν στην

---

17 http://www.faculty.umb.edu/peter_taylor/pearce00.pdf.

18 Αυτό δεν σημαίνει ότι οι συγκρίσεις των ΗΠΑ με τη σημερινή Κίνα δεν είναι εξίσου διδακτικές. Μιας και οι ΗΠΑ διαθέτουν τον δικό τους ογκώδη αγροβιομηχανικό τομέα, συνεισφέρουν και οι ίδιες ευρύτατα στην παραγωγή νέων ιών, για να μην αναφερθούμε στις βακτηριακές μολύνσεις που είναι ανθεκτικές στα αντιβιοτικά.

πόλη με κακές υγειονομικές πρακτικές και εκτεταμένη μόλυνση. Αυτή η συνθήκη έγινε επίκεντρο των πρώτων φιλελεύθερων-προοδευτικών μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στις συνοικίες της εργατικής τάξης, οι οποίες συμπυκνώνονται στην υποδοχή που επιφυλάχθηκε στη νουβέλα του Upton Sinclair The Jungle. Αυτή η νουβέλα γράφτηκε αρχικά για να τεκμηριώσει τα βάσανα των μεταναστών εργατών στη βιομηχανία συσκευασίας κρέατος, αλλά την οποία οικειοποιήθηκαν πλουσιότεροι φιλελεύθεροι που ανησυχούσαν για τις υγειονομικές παραβιάσεις και τις εν γένει ανθυγιεινές συνθήκες υπό τις οποίες παρασκευαζόταν το δικό τους φαγητό.

Αυτή η φιλελεύθερη οργή για την «ακαθαρσία», με όλο τον σιωπηρό ρατσισμό της, εξακολουθεί να καθορίζει αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως αυτόματη ιδεολογία των περισσότερων ανθρώπων, όταν αυτοί έρχονται αντιμέτωποι με τις πολιτικές διαστάσεις πραγμάτων όπως οι επιδημίες του κορωνοϊού ή του SARS. Αλλά οι εργάτες έχουν λίγο έλεγχο πάνω στις συνθήκες υπό τις οποίες εργάζονται. Και σίγουρα, ενώ οι ανθυγιεινές συνθήκες όντως διαρρέουν εκτός εργοστασίου μέσω της μόλυνσης των προμηθειών τροφίμων, αυτή η μόλυνση είναι στην πραγματικότητα ακριβώς η κορυφή του παγόβουνου. Αυτές οι συνθήκες αποτελούν τη νόρμα που περιβάλλει όσους εργάζονται σε τέτοιους χώρους ή ζουν σε κοντινούς προλεταριακούς οικισμούς. Και αυτές οι συνθήκες υποβιβάζουν την υγεία σε επίπεδο πληθυσμού, κάτι που προσφέρει ακόμα καλύτερες συνθήκες για την εξάπλωση των πολλών επιδημιών του καπιταλισμού. Ας πάρουμε, για παράδειγμα, την περίπτωση της Ισπανικής Γρίπης, μια από τις πιο θανατηφόρες επιδημίες στην ιστορία. Αυτή αποτέλεσε ένα από τα πρώτα κρούσματα της γρίπης H1N1 (που σχετίζεται με τα πιο πρόσφατα κρούσματα της γρίπης των χοίρων και των πτηνών) και για καιρό είχε υποτεθεί ότι ήταν κάπως ποιοτικά διαφορετική από άλλες παραλλαγές της γρίπης, δεδομένου του υψηλού αριθμού των θανάτων που είχε προκαλέσει. Ενώ αυτό φαίνεται να ισχύει εν μέρει (λόγω της ικανότητας της γρίπης να προκαλεί υπερβολική αντίδραση του ανοσοποιητικού συστήματος), με την πιο πρόσφατη επανεξέταση της βιβλιογραφίας και της ιστορικής επιδημιολογικής έρευνας διαπιστώθηκε ότι ίσως να μην υπήρξε πολύ πιο λοιμογόνος από άλλα στελέχη. Αντ’ αυτού, είναι πιθανόν το υψηλό ποσοστό θνησιμότητας να προκλήθηκε κυρίως από τον εκτεταμένο υποσιτισμό, τον αστικό υπερπληθυσμό και γενικά τις ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης στις πληγείσες περιοχές· γεγονός που ενθάρρυνε όχι μόνο την εξάπλωση της ίδιας της γρίπης αλλά και την καλλιέργεια βακτηριακών υπερλοιμώξεων πάνω από την υποκείμενη ιογενή[19].

Με άλλα λόγια, στον υψηλό αριθμό των νεκρών της Ισπανικής Γρίπης, αν και παρουσιάζεται ως απρόβλεπτη παρέκκλιση από τον χαρακτήρα του ιού, δόθηκε ισοδύναμη

---

19 Δες: Brundage JF, Shanks GD, “What really happened during the 1918 influenza pandemic? The importance of bacterial secondary infections”. The Journal of Infectious Diseases. Volume 196, Number 11, December 2007, σελ. 1717–1718, η απάντηση του συγγραφέα σελ. 1718–1719; και: Morens DM, Fauci AS, “The 1918 influenza pandemic: Insights for the 21st century”. The Journal of Infectious Diseases. Volume 195, Number 7, April 2007. σελ. 1018–1028.

ώθηση από τις κοινωνικές συνθήκες. Εν τω μεταξύ, η ταχεία εξάπλωση της γρίπης κατέστη εφικτή από το παγκόσμιο εμπόριο και τον παγκόσμιο πόλεμο. Και τα δυο εκείνη την εποχή ήταν επικεντρωμένα γύρω από τους ταχέως μετατοπιζόμενους ιμπεριαλισμούς που επέζησαν του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Και συναντάμε εδώ για άλλη μια φορά τη γνωστή πλέον ιστορία για το πώς ένα τέτοιο θανατηφόρο στέλεχος της γρίπης παρήχθη ευθύς εξαρχής: αν και η ακριβής προέλευση εξακολουθεί να είναι κάπως σκοτεινή, είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι προήλθε από εξημερωμένους χοίρους ή πουλερικά, πιθανόν στο Κάνσας. Ο χρόνος και ο τόπος αξίζει να σημειωθούν δεδομένου ότι τα έτη μετά από τον πόλεμο αποτέλεσαν ένα είδος σημείου καμπής για την αμερικάνικη γεωργία, η οποία έγινε μάρτυρας της διαδεδομένης εφαρμογής ολοένα και περισσότερο μηχανοποιημένων μεθόδων παραγωγής, εργοστασιακού τύπου. Οι τάσεις αυτές μόνο ενισχύθηκαν κατά τη δεκαετία του 1920, και η μαζική εφαρμογή τεχνολογιών όπως η θεριζοαλωνιστική μηχανή προκάλεσε τόσο σταδιακή δημιουργία μονοπωλίων, όσο και οικολογική καταστροφή· ο συνδυασμός των οποίων είχε ως αποτέλεσμα την κρίση του Dust Bowl[20] και τη μαζική μετανάστευση που ακολούθησε. Η εντατική συγκέντρωση ζωικού κεφαλαίου, η οποία θα χαρακτηρίσει τις μεταγενέστερες εργοστασιακές εκμεταλλεύσεις, δεν είχε ακόμη προκύψει, αλλά οι πιο βασικές μορφές συγκέντρωσης και εντατικής απόδοσης – που είχαν ήδη προκαλέσει ζωικές επιδημίες σε ολόκληρη την Ευρώπη – ήταν πλέον ο κανόνας. Εάν οι αγγλικές επιδημίες βοοειδών του 18ου αιώνα αποτέλεσαν το πρώτο δείγμα μιας σαφώς καπιταλιστικής μάστιγας ζωικής προέλευσης, και το ξέσπασμα της πανώλης των βοοειδών στην Αφρική του 1890 το μεγαλύτερο από τα επιδημιολογικά ολοκαυτώματα του ιμπεριαλισμού, η Ισπανική Γρίπη μπορεί κατά συνέπεια να γίνει κατανοητή ως η πρώτη από τις μάστιγες του καπιταλισμού επί του προλεταριάτου.

20 (ΣτΕ). Με τον όρο Dust Bowl ορίζεται μια περίοδος από δριμύτατες καταιγίδες σκόνης που έπληξαν την αμερικανική ύπαιθρο κατά την δεκαετία του 1930. Οι νέες γεωργικές μέθοδοι που εφαρμόστηκαν την ίδια περίοδο σε μια λογική εκβιομηχάνισης της αγροτικής παραγωγής σε συνδυασμό με τις προσπάθειες γρήγορης μετατροπής χέρσων εδαφών σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις συνέβαλαν στην ένταση του φαινομένου. Το αποτέλεσμα ήταν μεγάλες εκτάσεις να μην μπορούν να καλλιεργηθούν αποδοτικά, η δε ζωή να γίνει σχεδόν αφόρητη. Έτσι μεγάλος αριθμός αγροτών εγκαταλείπει τη γη του και μεταναστεύει προς αστικά περιβάλλοντα. Τα γεγονότα στο μυθιστόρημα Τα Σταφύλια της Οργής του Στάινμπεργκ λαμβάνουν χώρα σε αυτό το ιστορικο-κοινωνικό πλαίσιο.

Επίχρυση Εποχή[21]

Οι παραλληλισμοί με την τρέχουσα κινεζική περίπτωση είναι εμφανείς. Η COVID-19 δεν μπορεί να γίνει κατανοητή χωρίς να ληφθούν υπόψη οι τρόποι, με τους οποίους οι τελευταίες δεκαετίες ανάπτυξης της Κίνας – μέσα και μέσω του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος – μορφοποίησαν το σύστημα υγείας της χώρας και την κατάσταση της δημόσιας υγείας γενικότερα. Η επιδημία, όσο νέα κι αν είναι, μοιάζει επομένως με άλλες κρίσεις δημόσιας υγείας που εμφανίστηκαν πριν από αυτή, οι οποίες τείνουν να παράγονται με την ίδια σχεδόν κανονικότητα όπως οι οικονομικές κρίσεις, και να αντιμετωπίζονται με παρόμοιους τρόπους από τον τύπο ευρείας κυκλοφορίας- σαν να ήταν τυχαία γεγονότα, όπως οι μαύροι κύκνοι, εντελώς απρόβλεπτα και πρωτοφανή. Η πραγματικότητα, ωστόσο, είναι ότι αυτές οι κρίσεις στον τομέα της υγείας ακολουθούν τα δικά τους χαοτικά, κυκλικά μοτίβα επανεμφάνισης. Γίνονται πιο πιθανές εξαιτίας μιας σειράς διαρθρωτικών αντιφάσεων που είναι ενσωματωμένες στη φύση της παραγωγής και της προλεταριακής ζωής υπό τον καπιταλισμό. Όπως και στην περίπτωση της Ισπανικής Γρίπης, ο κορωνοϊός ήταν αρχικά σε θέση να αποκτήσει ερείσματα και να εξαπλωθεί γρήγορα λόγω της γενικής υποβάθμισης της βασικής υγειονομικής περίθαλψης εντός του πληθυσμού εν γένει. Αλλά ακριβώς επειδή αυτή η υποβάθμιση έχει λάβει χώρα εν μέσω θεαματικής οικονομικής ανάπτυξης, έχει συγκαλυφθεί πίσω από το μεγαλείο των λαμπερών πόλεων και των μαζικών εργοστασίων. Η πραγματικότητα, εντούτοις, είναι ότι οι δαπάνες για δημόσια αγαθά όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση παραμένουν εξαιρετικά χαμηλές, ενώ οι περισσότερες δημόσιες δαπάνες έχουν κατευθυνθεί προς υποδομές τούβλου και κονιάματος – γέφυρες, δρόμοι, και φτηνή ηλεκτρική ενέργεια για την παραγωγή.

Εν τω μεταξύ, η ποιότητα των προϊόντων της εγχώριας αγοράς είναι συχνά επικίνδυνα χαμηλή. Για δεκαετίες, η κινεζική βιομηχανία παράγει υψηλής ποιότητας, υψηλής αξίας εξαγώγιμα προϊόντα, που κατασκευάζονται σύμφωνα με τα υψηλότερα παγκόσμια στάνταρ για την παγκόσμια αγορά, όπως τα iPhones και τα τσιπ των υπολογιστών. Αλλά τα αγαθά που απομένουν για κατανάλωση στην εγχώρια αγορά έχουν ασύλληπτα χαμηλά στάνταρ, προκαλώντας τακτικά σκάνδαλα και τη βαθιά δυσπιστία του κοινού. Οι πολλές περιπτώσεις που έχουν γίνει γνωστές απηχούν αναμφισβήτητα το The Jungle του Sinclair και άλλες ιστορίες της Επίχρυσης Εποχής της Αμερικής. Η πιο διαδεδομένη περίπτωση στο πρόσφατο παρελθόν, το σκάνδαλο του 2008 με τη μελαμίνη στο γάλα, άφησε μια δεκάδα βρέφη νεκρά και δεκάδες χιλιάδες στο νοσοκομείο (αν και ίσως εκατοντάδες χιλιάδες μολύνθηκαν). Έκτοτε, μια σειρά σκανδάλων έχουν

21 (ΣτΕ). Gilded Era. Με αυτόν τον όρο χαρακτηρίζεται στην ιστοριογραφία των ΗΠΑ η περίοδος ανάμεσα στις δεκαετίες του 1870 και του 1900. Επρόκειτο για μια περίοδο ραγδαίας οικονομικής ανάπτυξης και εκβιομηχάνισης. Σε τμήματα της εργατικής τάξης οι μισθοί αυξήθηκαν, ενώ σημειώθηκε έντονη είσοδος μεταναστών εργατών στη χώρα.

συγκλονίσει το κοινό με σταθερούς ρυθμούς: το 2011, όταν ανακυκλωμένα «λάδια μηχανής» από αποθετήρια λιπαντικών βρέθηκαν να χρησιμοποιούνται σε εστιατόρια σε όλη τη χώρα· ή το 2018, όταν ελαττωματικά εμβόλια σκότωσαν αρκετά παιδιά· και στη συνέχεια ένα χρόνο αργότερα, όταν δεκάδες νοσηλεύτηκαν μετά από χορήγηση ψεύτικων εμβολίων HPV[22]. Ηπιότερες ιστορίες είναι ακόμη περισσότερο διαδεδομένες, συνθέτοντας ένα οικείο σκηνικό για όποιον ζει στην Κίνα: στιγμιαία σούπα σε σκόνη αναμειγμένη με σαπούνι με σκοπό τη μείωση του κόστους· επιχειρηματίες οι οποίοι πουλάνε χοίρους που πέθαναν από μυστηριώδη αίτια σε γειτονικά χωριά· λεπτομερή κουτσομπολιά γύρω από το αν τα μαγαζιά στη μια ή την άλλη πλευρά του δρόμου είναι πιο πιθανό να σε αρρωστήσουν.

Πριν από την τμηματική ενσωμάτωση της χώρας στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη παρέχονταν κάποτε (σε μεγάλο βαθμό στις πόλεις) στο πλαίσιο του συστήματος παροχών danwei με βάση την επιχείρηση ή (κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά στην ύπαιθρο) από τις τοπικές κλινικές υγειονομικής περίθαλψης, οι οποίες στελεχώνονταν από άφθονους «ξυπόλητους γιατρούς»[23]· όλες τους παρεχόμενες ως δωρεάν υπηρεσίες. Οι επιτυχίες της υγειονομικής περίθαλψης στη σοσιαλιστική εποχή[24], όπως και οι επιτυχίες της στον τομέα της βασικής εκπαίδευσης και του αλφαβητισμού, ήταν αρκετά σημαντικές ώστε ακόμη και οι σκληρότεροι επικριτές της χώρας να πρέπει να τις αναγνωρίσουν[25]. Ο πυρετός των σαλιγκαριών[26], που μάστιζε την Κίνα για αιώνες, ουσιαστικά αφανίστηκε από μεγάλο μέρος του ιστορικού πυρήνα της χώρας, για να επανέλθει μόλις το σοσιαλιστικό σύστημα υγείας άρχισε να διαλύεται. Η βρεφική θνησιμότητα μειώθηκε κατακόρυφα και, ακόμη και παρά τον λιμό που συνόδευσε το Μεγάλο Άλμα προς τα Εμπρός, το προσδόκιμο ζωής αυξήθηκε από 45 σε 68 χρόνια μεταξύ 1950 και αρχών της δεκαετίας του 1980. Η ανοσοποίηση και οι γενικές υγειονομικές πρακτικές διαδόθηκαν ευρέως. Παράλληλα, οι βασικές πληροφορίες για τη διατροφή και τη δημόσια υγεία, καθώς και η πρόσβαση σε στοιχειώδη φάρμακα, ήταν δωρεάν και διαθέσιμες σε όλους. Εν τω μεταξύ, το σύστημα με τους ξυπόλητους γιατρούς βοήθησε στη διασπορά βασικών, αν και περιορισμένων, ιατρικών γνώσεων σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση ενός ισχυρού, από κάτω προς τα πάνω, συστήματος υγειονομικής περίθαλψης σε συνθήκες δριμείας υλικής φτώχειας. Αξίζει να θυμηθούμε ότι όλα αυτά έλαβαν χώρα σε μια εποχή που η Κίνα ήταν φτωχότερη, κατά κεφαλήν, από μια μέση χώρα της Υποσαχάριας Αφρικής σήμερα.

---

22 https://www.scmp.com/news/china/society/article/3008005/private-hospital-china-closed-down-after-dozens-patients-given.

23 https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6124148/.

24 https://www.tandfonline.com/doi/full/10.4161/23288604.2014.995005.

25 https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=4990242.

26 https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2863366/.

Έκτοτε, ένας συνδυασμός παραμέλησης και ιδιωτικοποίησης έχει υποβαθμίσει σημαντικά αυτό το σύστημα· την ίδια ακριβώς στιγμή που η ταχεία αστικοποίηση και η ανεξέλεγκτη βιομηχανική παραγωγή οικιακών αγαθών και τροφίμων έχει καταστήσει την ανάγκη για εκτεταμένη υγειονομική περίθαλψη – για να μην αναφέρουμε την ανάγκη για ύπαρξη κανονισμών στα τρόφιμα, τα φάρμακα και την ασφάλεια – ακόμα περισσότερο αναγκαία. Σήμερα, οι δημόσιες υγειονομικές δαπάνες της Κίνας είναι 323 δολάρια κατά κεφαλήν, σύμφωνα με στοιχεία[27] από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Το ποσό αυτό είναι χαμηλό ακόμη και μεταξύ άλλων χωρών «ανώτερου μεσαίου εισοδήματος» και αποτελεί περίπου το ήμισυ αυτού που δαπανάται από τη Βραζιλία, τη Λευκορωσία και τη Βουλγαρία. Οι κανονισμοί είναι περιορισμένοι έως ανύπαρκτοι, με αποτέλεσμα πολυάριθμα σκάνδαλα σαν αυτά που προαναφέρθηκαν. Εν τω μεταξύ, οι επιπτώσεις όλων αυτών γίνονται περισσότερο αισθητές από τα εκατοντάδες εκατομμύρια μεταναστών εργατών, για τους οποίους κάθε διάταξη περί βασικής υγειονομικής περίθαλψης εξατμίζεται εντελώς, όταν εγκαταλείπουν τις αγροτικές εστίες τους (όπου, σύμφωνα με το σύστημα hukou, αποτελούν μόνιμους κατοίκους ανεξάρτητα από την πραγματική τους διαμονή, πράγμα που σημαίνει ότι η πρόσβαση στους εναπομείναντες δημόσιους πόρους δεν είναι δυνατή αλλού).

Φαινομενικά, στα τέλη της δεκαετίας του 1990, η δημόσια υγειονομική περίθαλψη θα έπρεπε να είχε αντικατασταθεί[28] από ένα πιο ιδιωτικοποιημένο σύστημα (μολονότι το κράτος θα ήταν ο διαχειριστής του), σύμφωνα με το οποίο ένας συνδυασμός εργοδοτικών και εργατικών εισφορών θα παρείχε ιατρική περίθαλψη, συντάξεις και ασφάλεια στέγης. Αλλά αυτό το σχέδιο κοινωνικής ασφάλισης έχει πληγεί από τη συστηματική υποπληρωμή, στον βαθμό που οι υποτίθεται «απαιτητέες» εισφορές συχνά απλώς αγνοούνται από την πλευρά των εργοδοτών, αφήνοντας τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων να πληρώνουν από την τσέπη τους. Σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη εθνική εκτίμηση, μόνο το 22 τοις εκατό των μεταναστών εργατών έχουν βασική ιατρική ασφάλιση. Ωστόσο, η έλλειψη εισφορών προς το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν συνιστά απλώς κακόβουλη πράξη κάποιων μεμονωμένων διεφθαρμένων αφεντικών, αλλά αντίθετα οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι τα μικρά περιθώρια κέρδους δεν αφήνουν περιθώρια για κοινωνικές παροχές. Σύμφωνα με δικούς μας υπολογισμούς[29], η σκλήρυνση των ελέγχων για απλήρωτη κοινωνική ασφάλιση σε ένα βιομηχανικό κέντρο όπως το Dongguan θα μείωνε τα βιομηχανικά κέρδη στο μισό και θα ωθούσε πολλές επιχειρήσεις σε πτώχευση. Για να αντισταθμίσει τα τεράστια κενά, η Κίνα έχει θεσπίσει ένα στοιχειώδες συμπληρωματικό ιατρικό πρόγραμμα για την κάλυψη των συνταξιούχων και των αυτοαπασχολούμενων, το οποίο καταβάλλει κατά μέσο όρο μόνο μερικές εκατοντάδες γιουάν ανά

27 https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/250048/WHO-HIS-HGF-HFWorkingPaper-16.1-eng.pdf%3Bjsessionid=815C8E61656BBACA783475FAE47632F0?sequence=1.

28 https://clb.org.hk/content/china%E2%80%99s-social-security-system.

29 http://chuangcn.org/journal/two/picking-quarrels/.

άτομο κάθε έτος.

Αυτό το πολιορκημένο ιατρικό σύστημα παράγει τις δικές του τρομακτικές κοινωνικές εντάσεις. Αρκετοί από το ιατρικό προσωπικό σκοτώνονται κάθε χρόνο και δεκάδες τραυματίζονται σε επιθέσεις από οργισμένους ασθενείς ή, πιο συχνά, από μέλη της οικογένειας των ασθενών που πεθαίνουν υπό τη φροντίδα τους. Η πιο πρόσφατη επίθεση συνέβη την παραμονή των Χριστουγέννων, όταν ένας γιατρός στο Πεκίνο μαχαιρώθηκε[30] μέχρι θανάτου από τον γιο μιας ασθενούς, ο οποίος πίστευε ότι η μητέρα του πέθανε εξαιτίας κακής φροντίδας στο νοσοκομείο. Μια έρευνα σε γιατρούς διαπίστωσε ότι ένα εντυπωσιακό 85 τοις εκατό είχε βιώσει βία στον χώρο εργασίας· και μια άλλη από το 2015, έδειξε[31] ότι το 13 τοις εκατό των γιατρών στην Κίνα είχε υποστεί σωματική επίθεση το προηγούμενο έτος. Κινέζοι γιατροί βλέπουν τετραπλάσιο[32] αριθμό ασθενών ανά έτος από ό,τι οι γιατροί των ΗΠΑ, ενώ πληρώνονται λιγότερο από 15.000 δολάρια ανά έτος – για να έχουμε εικόνα, ο μισθός τους είναι μικρότερος από το κατά κεφαλήν εισόδημα (16.760 δολάρια), ενώ στις ΗΠΑ ο μέσος μισθός του γιατρού (περίπου 300.000 δολάρια) είναι σχεδόν πέντε φορές μεγαλύτερος από το κατά κεφαλήν εισόδημα (60.200 δολάρια). Πριν τελειώσει το 2016 και συλληφθούν οι δημιουργοί του, το πλέον ανενεργό blog ιχνηλάτησης ταραχών των Lu Yuyu και Li Tingyu[33] κατέγραφε τουλάχιστον μερικές απεργίες και διαμαρτυρίες ιατρικών υπαλλήλων κάθε μήνα[34]. Το 2015, τελευταίο πλήρες έτος των σχολαστικά συλλεγμένων δεδομένων τους, υπήρξαν 43 τέτοια περιστατικά. Κατέγραψαν επίσης δεκάδες «περιστατικά διαμαρτυρίας σχετικά με ιατρική περίθαλψη» κάθε μήνα, με επικεφαλής μέλη οικογενειών των ασθενών, με 368 περιστατικά να καταγράφονται το 2015.

Υπό αυτές τις συνθήκες μαζικής δημόσιας αποεπένδυσης από το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η COVID-19 βρήκε έρεισμα τόσο εύκολα. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι νέες μεταδοτικές ασθένειες εμφανίζονται στην Κίνα με ρυθμό μιας κάθε 1-2 χρόνια, οι συνθήκες μοιάζουν άριστες για τη συνέχιση τέτοιων επιδημιών. Όπως και στην περίπτωση της Ισπανικής Γρίπης, οι γενικά κακές συνθήκες δημόσιας υγείας μεταξύ του προλεταριακού πληθυσμού βοήθησαν τον ιό τόσο να αποκτήσει έρεισμα όσο και, από εκεί, να εξαπλωθεί γρήγορα.

---

30 https://clb.org.hk/content/focus-hospital-violence-obscures-basic-problems-pay-and-working-conditions.

31 https://www.scmp.com/news/china/society/article/2130988/chinese-turn-us-doctors-amid-distrust-health-service.

32 https://www.scmp.com/news/china/society/article/2130988/chinese-turn-us-doctors-amid-distrust-health-service.

33 https://newsworthknowingcn.blogspot.com/.

34 Δες το «Picking Quarrels» στο δεύτερο τεύχος του περιοδικού μας: http://chuangcn.org/journal/two/picking-quarrels/.

Αλλά, και πάλι, δεν είναι μόνο θέμα διανομής. Πρέπει επίσης να κατανοήσουμε πώς παρήχθη ο ίδιος ο ιός.

Δεν υπάρχει Άγρια Ζωή

Στην περίπτωση της πιο πρόσφατης επιδημίας, η ιστορία είναι λιγότερο απλή από τα κρούσματα της γρίπης των χοίρων ή των πτηνών, τα οποία συνδέονται πολύ καθαρά με τον πυρήνα του αγροβιομηχανικού συστήματος. Από τη μια, η ακριβής προέλευση του ιού δεν είναι ακόμη απολύτως σαφής. Είναι πιθανό[35] ότι προήλθε από χοίρους, οι οποίοι είναι ένα από τα πολλά εξημερωμένα και άγρια ζώα που διακινούνται στην αγορά φρέσκου κρέατος της Wuhan. Αυτή η αγορά φαίνεται να αποτελεί το επίκεντρο των κρουσμάτων, οπότε, η αιτιώδης συνάφεια ίσως να μοιάζει περισσότερο με τις παραπάνω επιδημίες από ό,τι θα μπορούσε αντίθετα να φανεί με την πρώτη ματιά. Τη μεγαλύτερη πιθανότητα, ωστόσο, φαίνεται να έχει το ενδεχόμενο ο ιός να προήλθε από νυχτερίδες ή, ίσως, φίδια, τα οποία συνήθως συλλέγονται από το δάσος. Ακόμη και εδώ υπάρχει μια συσχέτιση, παρόλα αυτά, δεδομένου ότι η μείωση της διαθεσιμότητας και του επιπέδου υγιεινής του χοιρινού κρέατος λόγω του Αφρικάνικου Πυρετού των Χοίρων σημαίνει ότι η αυξημένη ζήτηση συχνά ικανοποιείται από αυτές τις αγορές, οι οποίες πωλούν «άγριο» κρέας θηραμάτων. Αλλά χωρίς την άμεση σύνδεση με την εργοστασιακή κτηνοτροφία, μπορεί πραγματικά να ειπωθεί ότι οι ίδιες οικονομικές διαδικασίες φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για αυτό το ιδιαίτερο κρούσμα;

Η απάντηση είναι ναι, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Και πάλι, ο Wallace επισημαίνει όχι μια αλλά δυο μεγάλες οδούς, μέσω των οποίων ο καπιταλισμός βοηθά την κυοφορία και την εξαπόλυση ολοένα πιο θανατηφόρων επιδημιών: Η πρώτη, που περιγράφηκε παραπάνω, είναι η άμεσα βιομηχανική περίπτωση, κατά την οποία οι ιοί κυοφορούνται μέσα σε βιομηχανικά περιβάλλοντα που έχουν πλήρως υπαχθεί στην καπιταλιστική λογική. Αλλά η δεύτερη είναι η έμμεση περίπτωση, η οποία λαμβάνει χώρα μέσω της καπιταλιστικής επέκτασης και εξόρυξης στην ενδοχώρα, όπου προηγουμένως άγνωστοι ιοί ουσιαστικά συλλέγονται από άγριους πληθυσμούς και διασπείρονται κατά μήκος των παγκόσμιων κυκλωμάτων κεφαλαίου. Αυτές οι δυο περιπτώσεις δεν είναι εντελώς ξεχωριστές, φυσικά, αλλά η δεύτερη φαίνεται να περιγράφει καλύτερα την εμφάνιση της τρέχουσας επιδημίας[36]. Στην προκειμένη περίπτωση, η αυξημένη

---

35 https://www.scribd.com/document/444194430/Pork-Pigs-and-the-Wuhan-Coronavirus.

36 Με τον δικό τους τρόπο, αυτές οι δύο διαδρομές της πανδημίας αντικατοπτρίζουν αυτό που ο Μαρξ αποκαλεί «πραγματική» και «τυπική» υπαγωγή στη σφαίρα της παραγωγής καθαυτής. Στην πραγματική υπαγωγή, η τρέχουσα διαδικασία παραγωγής τροποποιείται μέσω της εισαγωγής νέων τεχνολογιών ικανών να αυξήσουν τον ρυθμό παραγωγής και το μέγεθος του συνολικού προϊόντος – κάτι που προσιδιάζει στον τρόπο με τον οποίο το βιομηχανικό περιβάλλον έχει τροποποιήσει τις βασικές συνθήκες της ιογενούς εξέλιξης, έτσι ώστε οι νέες μεταλλάξεις να παράγονται με μεγαλύτερο ρυθμό και με μεγαλύτερη λοιμογόνο δύναμη. Στην τυπική υπαγωγή, η οποία προηγείται της πραγματικής υπαγωγής, αυτές οι νέες τεχνολογίες δεν εφαρμόζονται ακόμη. Αντίθετα, οι προηγουμένως υπάρχουσες μορφές παραγωγής απλά συγκεντρώνονται σε νέες τοποθεσίες που έχουν κάποια διεπαφή με την παγκόσμια αγορά, όπως στην περίπτωση των εργαζομένων με χειροκίνητο αργαλειό, οι οποίοι τοποθετούνται σε ένα εργαστήριο που πουλάει το

ζήτηση για σώματα άγριων ζώων προς κατανάλωση, ιατρική χρήση, ή (όπως στην περίπτωση των καμηλών και του MERS) την ικανοποίηση μιας ποικιλίας πολιτιστικά σημαντικών λειτουργιών, κατασκευάζει νέες παγκόσμιες αλυσίδες «άγριων» αγαθών. Σε άλλες περιπτώσεις, οι προϋπάρχουσες αγροοικολογικές αξιακές αλυσίδες απλά επεκτείνονται σε προηγουμένως «άγριες» σφαίρες, αλλάζοντας τις τοπικές οικολογίες και τροποποιώντας τη διεπαφή μεταξύ ανθρώπινου και μη ανθρώπινου.

Ο ίδιος ο Wallace είναι σαφής σχετικά με αυτό, ερμηνεύοντας[37] τις πολλαπλές δυναμικές που δημιουργούν βαρύτερες λοιμώξεις, παρά το γεγονός ότι οι ίδιοι ιοί προϋπάρχουν στο «φυσικό» περιβάλλον. Η επέκταση της ίδιας της βιομηχανικής παραγωγής «μπορεί να ωθήσει τα όλο και περισσότερο κεφαλαιοποιημένα άγρια τρόφιμα βαθύτερα μέσα στα τελευταία πρωτογενή τοπία, φέρνοντας στην επιφάνεια μια ευρύτερη ποικιλία δυνητικά πρωτοπανδημικών παθογόνων παραγόντων». Με άλλα λόγια, καθώς η συσσώρευση κεφαλαίου υπάγει νέα εδάφη, τα ζώα θα εξωθούνται σε λιγότερο προσβάσιμες περιοχές όπου θα έρθουν σε επαφή με προηγουμένως απομονωμένα λοιμογόνα στελέχη, ενώ τα ίδια αυτά τα ζώα γίνονται στόχοι εμπορευματοποίησης, καθώς «ακόμη και τα πιο άγρια είδη διαβίωσης είναι προσδεμένα σε αγροκτηνοτροφικές αξιακές αλυσίδες». Ομοίως, αυτή η επέκταση ωθεί τους ανθρώπους πιο κοντά σε αυτά τα ζώα και αυτά τα περιβάλλοντα, κάτι το οποίο «μπορεί να εντείνει τη διεπαφή (και τη διάχυση) μεταξύ των άγριων μη ανθρώπινων πληθυσμών και του πρόσφατα αστικοποιημένου αγροτικού τοπίου». Αυτό δίνει στον ιό περισσότερες ευκαιρίες και δεξιότητες μετάλλαξης με τρόπο που του επιτρέπει να μολύνει τον άνθρωπο, αυξάνοντας την πιθανότητα βιολογικής διάχυσης. Η γεωγραφία της ίδιας της βιομηχανίας δεν είναι ποτέ καθαρά αστική ή αγροτική ούτως ή άλλως, όπως ακριβώς η μονοπωλιακή βιομηχανική γεωργία χρησιμοποιεί τόσο μεγάλης κλίμακας αγροκτήματα, όσο και χωράφια μικροκαλλιεργητών: «σε μια μικρή αγροτική υπεργολαβική εκμετάλλευση κατά μήκος των δασικών ορίων, ένα βρώσιμο ζώο μπορεί να προσβληθεί από ένα παθογόνο πριν σταλεί πίσω σε μια μονάδα επεξεργασίας στον εξωτερικό δακτύλιο μιας μεγάλης πόλης».

Είναι γεγονός ότι η «φυσική» σφαίρα είναι ήδη υπαγμένη σε ένα πλήρως παγκοσμιοποιημένο καπιταλιστικό σύστημα που έχει καταφέρει να αλλάξει τις βασικές κλιματικές συνθήκες και να αφανίσει τόσα πολλά προκαπιταλιστικά[38] οικοσυστήματα, με αποτέ-

προϊόν τους με σκοπό το κέρδος – και αυτό μοιάζει με τον τρόπο που οι ιοί οι οποίοι παράγονται σε «φυσικό» περιβάλλον προέρχονται από τον άγριο πληθυσμό και εισάγονται στους εγχώριους πληθυσμούς μέσω της παγκόσμιας αγοράς.

37 https://mronline.org/2020/01/29/notes-on-a-novel-coronavirus/

38 Είναι λάθος παρόλα αυτά να εξισώνονται αυτά τα οικοσυστήματα με το «προ-ανθρώπινο». Η Κίνα αποτελεί ένα τέλειο παράδειγμα, δεδομένου ότι πολλά από τα φαινομενικά «αρχέγονα» φυσικά τοπία της αποτέλεσαν, στην πραγματικότητα, προϊόντα των πολύ παλαιότερων περιόδων ανθρώπινης επέκτασης. Κατά τη διάρκεια αυτών των περιόδων εξαφανίστηκαν είδη, τα οποία ήταν προηγουμένως κοινά στην ανατολική ασιατική ηπειρωτική χώρα, όπως οι ελέφαντες.

λεσμα αυτό που έχει απομείνει να μην λειτουργεί πλέον, όπως ίσως γινόταν στο παρελθόν. Εδώ εντοπίζεται ένας ακόμη αιτιολογικός παράγοντας, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τον Wallace, όλες αυτές οι διαδικασίες οικολογικής καταστροφής μειώνουν «το είδος περιβαλλοντικής πολυπλοκότητας, με την οποία το δάσος διαταράσσει τις αλυσίδες μετάδοσης». Η πραγματικότητα, λοιπόν, είναι ότι πρόκειται για χρήση εσφαλμένης ορολογίας να αντιλαμβανόμαστε τέτοιες περιοχές ως τη φυσική «περιφέρεια» ενός καπιταλιστικού συστήματος. Ο καπιταλισμός είναι ήδη παγκόσμιος, και ήδη ολοκληρωτικός. Δεν διαθέτει πλέον, καμιά παρυφή ή σύνορο με κάποια φυσική, μη καπιταλιστική σφαίρα πέρα από αυτόν· και ως εκ τούτου, δεν υφίσταται καμιά μεγάλη αναπτυξιακή αλυσίδα, σύμφωνα με την οποία οι «οπισθοδρομικές» χώρες ακολουθούν αυτές που προηγούνται στην κλίμακα της αξιακής αλυσίδας, ούτε οποιαδήποτε αληθινή άγρια ζωή είναι ικανή να διατηρηθεί σε κάποιο είδος καθαρής, ανέγγιχτης κατάστασης. Αντίθετα, το κεφάλαιο διαθέτει μόνο μια υποταγμένη ενδοχώρα, η οποία είναι πλήρως υπαγμένη στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες. Τα κοινωνικά συστήματα που προκύπτουν – συμπεριλαμβάνοντας τα πάντα, από τον υποτιθέμενο «φυλετισμό [tribalism]» έως τις νέες εκδοχές αντινεωτερικών φονταμενταλιστικών θρησκειών – αποτελούν εντελώς σύγχρονα προϊόντα, και είναι σχεδόν πάντα de facto συνδεδεμένα με τις παγκόσμιες αγορές, συχνά αρκετά άμεσα. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για τα βιολογικά–οικολογικά συστήματα που προκύπτουν, δεδομένου ότι οι «άγριες» περιοχές είναι στην πραγματικότητα εμμενείς σε αυτήν την παγκόσμια οικονομία τόσο με την αφηρημένη έννοια της εξάρτησης από το κλίμα και τα σχετιζόμενα οικοσυστήματα, όσο και με την άμεση έννοια της σύνδεσης με τις ίδιες εκείνες παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες.

Το γεγονός αυτό παράγει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη μετατροπή των «άγριων» ιογενών στελεχών σε παγκόσμιες πανδημίες. Αλλά η νόσος COVID-19 μετά βίας είναι η χειρότερη από αυτές. Μια ιδανική απεικόνιση της βασικής αρχής – και του παγκόσμιου κινδύνου – μπορεί αντίθετα να βρεθεί στον Έμπολα. Ο ιός Έμπολα[39] συνιστά σαφή περίπτωση μιας υπάρχουσας ιογενούς δεξαμενής που ξεχειλίζει πάνω στον ανθρώπινο πληθυσμό. Τα τρέχοντα στοιχεία δείχνουν ότι αρχικοί ξενιστές του υπήρξαν διάφορα γηγενή είδη νυχτερίδων στη Δυτική και Κεντρική Αφρική, οι οποίες ενεργούσαν ως φορείς, αλλά δεν επηρεάζονταν οι ίδιες από τον ιό. Το ίδιο δεν ισχύει για τα άλλα άγρια θηλαστικά, όπως τα πρωτεύοντα θηλαστικά και οι αντιλόπες, τα οποία προσβάλλονται περιοδικά από τον ιό και υποφέρουν από ταχέα κρούσματα υψηλής θνησιμότητας. Ο Έμπολα έχει έναν ιδιαίτερα επιθετικό κύκλο ζωής πέρα από τα είδη που τον μεταφέρουν. Μέσω της επαφής με οποιονδήποτε από αυτούς τους άγριους ξενιστές, οι άνθρωποι μπορούν επίσης να μολυνθούν, με καταστροφικά αποτελέσματα. Αρκετές μεγάλες επιδημίες έχουν συμβεί, και το ποσοστό θνησιμότητας

39 Τεχνικά μιλώντας, πρόκειται για έναν γενικό όρο που αναφέρεται στους περίπου 5 διαφορετικούς ιούς, ο πιο θανατηφόρος εκ των οποίων απλά ονομάζεται ιός Έμπολα, πρώην ιός Ζαΐρ.

των περισσότερων ήταν εξαιρετικά υψηλό, σχεδόν πάντα μεγαλύτερο από 50%. Η μεγαλύτερη καταγεγραμμένη επιδημία[40], η οποία συνεχίστηκε σποραδικά από το 2013 έως το 2016 σε αρκετές χώρες της Δυτικής Αφρικής, είχε ως αποτέλεσμα 11.000 θανάτους. Το ποσοστό θνησιμότητας για τους ασθενείς που νοσηλεύονται από αυτά τα κρούσματα ήταν της τάξης του 57–59%, και πολύ υψηλότερο για εκείνους που δεν είχαν πρόσβαση σε νοσοκομεία. Τα τελευταία χρόνια, έχουν αναπτυχθεί αρκετά εμβόλια από ιδιωτικές εταιρείες, αλλά οι αργοί μηχανισμοί έγκρισης και τα αυστηρά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας έχουν συνδυαστεί με την ευρεία έλλειψη υγειονομικών υποδομών· με αποτέλεσμα να παράγεται μια συνθήκη, κατά την οποία τα εμβόλια δεν επαρκούν για να σταματήσουν την πιο πρόσφατη επιδημία[41], με επίκεντρο τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ) και με τη μεγαλύτερη ως τώρα διάρκεια εμφάνισης κρουσμάτων.

Η ασθένεια παρουσιάζεται συχνά ως φυσική καταστροφή – στην καλύτερη περίπτωση τυχαία, στη χειρότερη περίπτωση προϊόν των «ακάθαρτων» πολιτιστικών πρακτικών των φτωχών που κατοικούν στο δάσος. Ωστόσο, η χρονική περίοδος κατά την οποία εμφανίζονται αυτές οι δυο μεγάλες εστίες κρουσμάτων (2013–2016 στη Δυτική Αφρική και 2018–σήμερα στη ΛΔΚ) δεν αποτελεί σύμπτωση. Και οι δύο συνέβησαν ακριβώς όταν η επέκταση των βιομηχανιών του πρωτογενή τομέα εκτόπιζε περαιτέρω τους κατοίκους των δασών και διατάρασσε τα τοπικά οικοσυστήματα. Στην πραγματικότητα, αυτό φαίνεται να ισχύει και πέρα από τις πιο πρόσφατες περιπτώσεις, δεδομένου ότι, όπως εξηγεί ο Wallace[42], «κάθε επιδημία του Έμπολα φαίνεται να συνδέεται[43] με τις καπιταλιστικά καθοδηγούμενες μετατοπίσεις στη χρήση γης, συμπεριλαμβανομένης της αναδρομής στην πρώτη εστία στη Nzara του Σουδάν το 1976, όπου ένα εργοστάσιο βρετανικών συμφερόντων έγνεφε και ύφαινε το τοπικό βαμβάκι». Ομοίως, τα κρούσματα του 2013 στη Γουινέα σημειώθηκαν αμέσως μετά το άνοιγμα της χώρας στις παγκόσμιες αγορές από τη νέα κυβέρνηση και την πώληση μεγάλων εκτάσεων γης σε διεθνείς ομίλους αγροτικών επιχειρήσεων. Η βιομηχανία φοινικέλαιου, διαβόητη για τον ρόλο της στην αποψίλωση των δασών και την οικολογική καταστροφή παγκοσμίως, φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ένοχη, καθώς οι μονοκαλλιέργειές της καταστρέφουν τα ισχυρά οικολογικά πλεονάσματα που βοηθούν στη διακοπή των αλυσίδων μετάδοσης· και ταυτόχρονα κυριολεκτικά έλκουν τα είδη

40 http://apps.who.int/ebola/ebola-situation-reports.

41 https://www.doctorswithoutborders.org/what-we-do/news-stories/news/ebola-response-failing-communities-drc-epidemic-continues.

42 https://www.counterpunch.org/2015/07/29/neoliberal-ebola-the-agroeconomic-origins-of-the-ebola-outbreak/.

43 http://www.cell.com/trends/microbiology/abstract/S0966- 842X%252807%252900150-3?_returnURL=http%253A%252F%252Flinkinghub.elsevier.com%252Fretrieve%252Fpii%252FS0966842X07001503%253Fshowall%253Dtrue.

νυχτερίδας που χρησιμεύουν ως φυσική δεξαμενή του ιού[44].

Εν τω μεταξύ, η πώληση μεγάλων εκτάσεων γης σε εμπορικές αγροδασοπονικές εταιρείες συνεπάγεται τόσο την αποστέρηση των ντόπιων που κατοικούν στα δάση όσο και τη διατάραξη των τοπικών μορφών παραγωγής και συγκομιδής που εξαρτώνται από το οικοσύστημα. Αυτό συχνά αφήνει τους φτωχούς της υπαίθρου να μην έχουν άλλη επιλογή από το να κινηθούν ακόμα πιο μέσα στο δάσος, την ίδια στιγμή που η παραδοσιακή σχέση τους με αυτό το οικοσύστημα έχει διαταραχθεί. Το αποτέλεσμα είναι ότι η επιβίωση εξαρτάται όλο και περισσότερο από το κυνήγι των άγριων θηραμάτων ή τη συγκομιδή της τοπικής χλωρίδας και ξυλείας προς πώληση στις παγκόσμιες αγορές. Τέτοιοι πληθυσμοί γίνονται έπειτα υποκατάστατα του μένους των παγκόσμιων περιβαλλοντικών οργανώσεων, οι οποίες τους επικρίνουν ως «λαθροθήρες» και «παράνομους υλοτόμους»· αρμόδιους για την ίδια την αποψίλωση των δασών και την οικολογική καταστροφή που τους εξώθησε σε τέτοια επαγγέλματα εξαρχής. Συχνά, η διαδικασία παίρνει στη συνέχεια μια πολύ σκοτεινότερη στροφή, όπως στη Γουατεμάλα, όπου οι αντικομμουνιστικές παραστρατιωτικές οργανώσεις που απέμειναν από τον εμφύλιο πόλεμο στη χώρα μετατράπηκαν σε «πράσινες» δυνάμεις ασφάλειας. Αυτές οι οργανώσεις επιφορτίστηκαν με «την προστασία» του δάσους από την παράνομη υλοτομία, το κυνήγι και το εμπόριο ναρκωτικών, τα οποία αποτελούσαν τα μόνα επαγγέλματα που ήταν διαθέσιμα στους αυτόχθονες κατοίκους της – οι οποίοι είχαν εξωθηθεί σε τέτοιες δραστηριότητες ακριβώς λόγω της βίαιης καταστολής που είχαν υποστεί από τους ίδιους παραστρατιωτικούς κατά τη διάρκεια του πολέμου[45]. Το πρότυπο έχει έκτοτε αναπαραχθεί σε όλο τον κόσμο ως αντικείμενο επευφημίας σε αναρτήσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από χώρες υψηλού εισοδήματος, όπου επικροτείται η (συχνά κυριολεκτικά φωτογραφημένη) εκτέλεση των «λαθροθηρών» από δήθεν «πράσινες» δυνάμεις ασφαλείας[46].

---

44 Για την περίπτωση της Δυτικής Αφρικής, δες: RG Wallace, R Kock, L Bergmann, M Gilbert, L Hogerwerf, C Pittiglio, Mattioli R and R Wallace, «Did Neoliberalizing West African Forests PRoduce a New Niche for Ebola», International Journal of Health Services, Τόμος 46, Νούμερο 1, 2016; Και για μια ευρύτερη επισκόπηση της σύνδεσης μεταξύ οικονομικών συνθηκών και Ebola ως τέτοιου, δες: Robert G Wallace and Rodrick Wallace (Eds), Neoliberal Ebola: Modelling Disease Emergence from Finance to Forest and Farm, Springer, 2016; And for the most direct statement of the case, albeit a less scholarly one, see Wallace's article, linked above: "Neoliberal Ebola: the Agroeconomic Origins of the Ebola Outbreak," Counterpunch, 29 Ιουλίου 2015. https://www.counterpunch.org/2015/07/29/neoliberal-ebola-the-agroeconomic-origins-of-the-ebola-outbreak/.

45 Δες Megan Ybarra, Green Wars: Conservation and Decolonization in the Maya Forest, University of California Press, 2017.

46 Είναι σίγουρα ανακριβές να υπονοείται ότι όλη η λαθροθηρία διεξάγεται από τον τοπικό φτωχό αγροτικό πληθυσμό, ή ότι όλες οι δυνάμεις δασοφυλακής στα εθνικά δάση των διαφόρων χωρών λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο όπως οι πρώην αντικομμουνιστικές παραστρατιωτικές ομάδες. Αλλά οι πιο βίαιες συγκρούσεις και οι πιο επιθετικές περιπτώσεις στρατιωτικοποίησης δασικών

εκτάσεων φαίνεται να ακολουθούν ουσιαστικά αυτό το πρότυπο. Για μια ευρεία επισκόπηση του φαινομένου, δες την ειδική έκδοση του Geoforum (69) του 2016 που είναι αφιερωμένη στο θέμα. Ο πρόλογος μπορεί να βρεθεί εδώ: Alice B. Kelly and Megan Ybarra, «Introduction to themed issue: ‘Green security in protected areas’», Geoforum, Τόμος 69, 2016, σελ.171-175. http://gawsmith.ucdavis.edu/uploads/2/0/1/6/20161677/kelly_ybarra_2016_green_security_and_pas.pdf>.

Ο Περιορισμός ως Άσκηση στην Τέχνη της Εξουσίας

Η COVID-19 έχει προσελκύσει την παγκόσμια προσοχή με μια άνευ προηγουμένου ισχύ. Ο Έμπολα, η γρίπη των πτηνών και το SARS, φυσικά, όλα συσχετίστηκαν με αντίστοιχες φρενίτιδες στα μέσα ενημέρωσης. Αλλά κάτι σχετικά με αυτή τη νέα επιδημία έχει δημιουργήσει ένα διαφορετικό είδος ισχύος παραμονής στην επικαιρότητα. Εν μέρει, αυτό είναι σχεδόν βέβαιο ότι οφείλεται στη θεαματική κλίμακα με την οποία αντέδρασε η κινέζικη κυβέρνηση με αποτέλεσμα εξίσου θεαματικές εικόνες εκκενωμένων μεγαλουπόλεων, οι οποίες βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με τη συνήθη εικόνα της Κίνας στα μέσα ενημέρωσης ως υπερπλήρους και υπερμολυσμένης. Αυτή η αντίδραση υπήρξε επίσης γόνιμη βάση για τη συνήθη κερδοσκοπία σχετικά με την επικείμενη πολιτική ή οικονομική κατάρρευση της χώρας· δεδομένης της επιπλέον ώθησης που αυτή παίρνει από τις συνεχιζόμενες εντάσεις του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ, ο οποίος βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Αυτό συνδυάζεται με την ταχεία εξάπλωση του ιού και του δίνει τον χαρακτήρα μιας άμεσης παγκόσμιας απειλής, παρά το χαμηλό ποσοστό θνησιμότητας[47] [48].

Σε ένα βαθύτερο επίπεδο, όμως, αυτό που φαίνεται πιο συναρπαστικό όσον αφορά την αντίδραση του κράτους είναι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκε, διαμέσου των μήντια, ως ένα είδος μελοδραματικής πρόβας για την πλήρη κινητοποίηση της εγχώριας αντιεξέγερσης. Αυτό μας δίνει μια πραγματική εικόνα της κατασταλτικής ικανότητας του κινέζικου κράτους, αλλά τονίζει επίσης τη βαθύτερη ανικανότητά του, η οποία αποκαλύφθηκε από την ανάγκη του να στηριχθεί τόσο πολύ σε ένα συνδυασμό μέτρων ολοκληρωτικής προπαγάνδας. Αυτή η προπαγάνδα υλοποιείται μέσω κάθε είδους μηντιακού μέσου και μέσω των κινητοποιήσεων καλής θέλησης των ντόπιων, οι οποίοι σε διαφορετική περίπτωση δεν θα είχαν καμιά υλική υποχρέωση να συμμορφωθούν. Τόσο η κινέζικη όσο και η δυτική προπαγάνδα έχουν δώσει έμφαση στην πραγματική κατασταλτική ικανότητα της καραντίνας: η πρώτη την αφηγείται ως εκδοχή αποτελεσματικής κυβερνητικής παρέμβασης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και η τελευταία ως μια ακόμη εκδοχή ολοκληρωτικού υπερβάλλοντος ζήλου εκ μέρους του δυστοπικού κινεζικού κράτους. Η αλήθεια που δεν λέγεται, ωστόσο, είναι ότι η ίδια η επιθετικότητα της καταστολής σηματοδοτεί μια βαθύτερη ανικανότητα του κινέζικου κράτους, το οποίο παραμένει σε μεγάλο βαθμό υπό κατασκευή.

Αυτό από μόνο του μας επιτρέπει να ρίξουμε φως στη φύση του κινέζικου κράτους,

47 https://www.nationalgeographic.com/science/2020/02/graphic-coronavirus-compares-flu-ebola-other-major-outbreaks/.

48 Μακράν ο χαμηλότερος από όλες τις ασθένειες που αναφέρονται εδώ· ο υψηλός αριθμός των νεκρών ήταν σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα της ταχείας εξάπλωσης του σε μεγάλο αριθμό ανθρώπινων ξενιστών, με αποτέλεσμα αυξημένο απόλυτο αριθμό θανάτων παρά το γεγονός ότι είχε πολύ χαμηλό ποσοστό θνησιμότητας.

δείχνοντας πώς αναπτύσσει νέες και καινοτόμες τεχνικές κοινωνικού ελέγχου και αντιμετώπισης κρίσεων ικανές να αξιοποιηθούν ακόμη και σε συνθήκες όπου ο βασικός κρατικός μηχανισμός είναι αραιός ή ανύπαρκτος. Τέτοιες συνθήκες, εν τω μεταξύ, προσφέρουν μια ακόμη πιο ενδιαφέρουσα (αν και πιο κερδοσκοπική) εικόνα για το πώς η άρχουσα τάξη σε οποιαδήποτε δεδομένη χώρα θα μπορούσε να αντιδράσει, όταν η εκτεταμένη κρίση και η δραστικότητα της εξέγερσης προκαλέσουν παρόμοιες βλάβες ακόμη και στα πιο ισχυρά κράτη. Στην εξάπλωση των ιογενών κρουσμάτων συνέβαλαν από κάθε άποψη οι κακές διασυνδέσεις μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης: καταστολή των «πληροφοριοδοτών» γιατρών από τοπικούς αξιωματούχους ενάντια στα συμφέροντα της κεντρικής κυβέρνησης, αναποτελεσματικοί μηχανισμοί νοσοκομειακής καταγραφής και εξαιρετικά κακή παροχή βασικής υγειονομικής περίθαλψης· όλα αυτά αποτελούν μόνο μερικά παραδείγματα. Εν τω μεταξύ, οι διάφορες τοπικές κυβερνήσεις έχουν επιστρέψει στην κανονικότητα με διαφορετικούς ρυθμούς, σε μεγάλο βαθμό πέρα από τον έλεγχο του κεντρικού κράτους (εκτός από τη Hubei, το επίκεντρο). Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, μοιάζει να είναι σχεδόν εντελώς τυχαίο ποια λιμάνια λειτουργούν και ποιες τοπικές κυβερνήσεις έχουν επανεκκινήσει την παραγωγή. Αλλά αυτή η καραντίνα με μορφή κολάζ σημαίνει ότι τα δίκτυα logistics μεγάλης απόστασης που διασυνδέουν τις πόλεις μεταξύ τους παραμένουν διαταραγμένα· δεδομένου ότι οποιαδήποτε τοπική κυβέρνηση εμφανίζεται σε θέση απλά να αποτρέπει τα τραίνα ή τα φορτηγά φορτίου από τη διάβαση μέσω των συνόρων της. Και αυτή η ανικανότητα της κινεζικής κυβέρνησης σε επίπεδο βάσης την ανάγκασε να αντιμετωπίσει τον ιό ως μια εξέγερση, παίζοντας θέατρο απέναντι σε έναν αόρατο εχθρό.

Ο εθνικός κρατικός μηχανισμός άρχισε πραγματικά να λειτουργεί στις 22 Ιανουαρίου, όταν οι αρχές αναβάθμισαν τα μέτρα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε όλη την επαρχία Hubei, και είπαν στο κοινό[49] ότι είχαν τη νομική εξουσία να δημιουργήσουν εγκαταστάσεις καραντίνας· καθώς και να «συλλέξουν» οποιοδήποτε προσωπικό, οχήματα και εγκαταστάσεις που είναι αναγκαία για τον περιορισμό της λοίμωξης ή για τη δημιουργία αποκλεισμών και τον έλεγχο της κυκλοφορίας (με τον τρόπο αυτό εγκρίνοντας αυτόματα ένα φαινόμενο που γνώριζαν ότι θα συνέβαινε έτσι κι αλλιώς). Με άλλα λόγια, η πλήρης ανάπτυξη των κρατικών δεξιοτήτων ξεκίνησε στην πραγματικότητα με μια έκκληση εκ μέρους των τοπικών αρχών για εθελοντική παροχή βοήθειας. Από τη μια πλευρά, μια τέτοια μαζική καταστροφή ξεχειλώνει την ικανότητα κάθε κράτους (βλ., για παράδειγμα, την αντίδραση απέναντι στον τυφώνα στις ΗΠΑ). Αλλά, από την άλλη πλευρά, επαναφέρεται ένα κοινό πρότυπο της κινέζικης τέχνης της εξουσίας: το κεντρικό κράτος που στερείται αποδοτικών επίσημων διευθυντικών και εκτελεστικών δομών – οι οποίες να εκτείνονται σε όλη τη διαδρομή μέχρι το τοπικό επίπεδο – πρέπει αντ' αυτών να στηρίζεται σε έναν συνδυασμό ευρέως δημοσιοποιημένων καλεσμάτων προς τους τοπικούς αξιωματούχους και τους

49 http://www.scio.gov.cn/xwfbh/xwbfbh/wqfbh/42311/42470/index.htm.

ντόπιους πολίτες να κινητοποιηθούν και σε μια σειρά τιμωριών κατόπιν εορτής προς αυτούς που αντέδρασαν με τον χειρότερο τρόπο (πλαισιωμένες ως λήψη δραστικών μέτρων κατά της διαφθοράς). Η μόνη πραγματικά αποτελεσματική αντίδραση μπορεί να βρεθεί σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου το κεντρικό κράτος εστιάζει το μεγαλύτερο μέρος της δύναμης και της προσοχής του – στην προκειμένη περίπτωση, τη Hubei γενικά και τη Wuhan ειδικά. Το πρωί της 24ης Ιανουαρίου, η πόλη ήταν ήδη πλήρως αποκλεισμένη, χωρίς τρένα να κινούνται προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, σχεδόν ένα μήνα αφότου το νέο στέλεχος του κορωνοϊού ανιχνεύθηκε για πρώτη φορά. Οι εθνικοί υγειονομικοί αξιωματούχοι δήλωσαν ότι οι υγειονομικές αρχές είχαν τη δυνατότητα να εξετάζουν και να απομονώνουν σε καραντίνα οποιονδήποτε ανάλογα με την κρίση τους. Πέρα από τις μεγάλες πόλεις της Hubei, σε δεκάδες[50] άλλες πόλεις σε ολόκληρη την Κίνα – συμπεριλαμβανομένων των Πεκίνο, Guangzhou, Nanjing και Σαγκάης – έχουν προωθηθεί αποκλεισμοί διαφορετικής έντασης στις ροές των ανθρώπων και των αγαθών εντός και εκτός των συνόρων τους.

Ανταποκρινόμενες στο κάλεσμα του κεντρικού κράτους για κινητοποίηση, ορισμένες περιοχές έχουν αναλάβει τις δικές τους παράξενες και αυστηρές πρωτοβουλίες. Οι πιο τρομακτικές από αυτές εντοπίζονται σε τέσσερις πόλεις της επαρχίας Zhejiang, όπου για τριάντα εκατομμύρια ανθρώπους εκδόθηκαν τοπικά διαβατήρια[51], επιτρέποντας μόνο σε ένα άτομο ανά νοικοκυριό να εγκαταλείπει το σπίτι μια φορά κάθε δύο ημέρες. Πόλεις όπως η Shenzhen και Chengdu έχουν διατάξει[52] τον αποκλεισμό κάθε γειτονιάς, και επέτρεψαν να τεθούν σε καραντίνα ολόκληρες πολυκατοικίες για 14 ημέρες, ακόμα και αν βρισκόταν εντός τους ένα μόνο επιβεβαιωμένο κρούσμα του ιού. Εν τω μεταξύ, εκατοντάδες[53] έχουν τεθεί υπό κράτηση ή έχουν δεχθεί πρόστιμο για «διάδοση φημών» σχετικά με τη λοίμωξη, και ορισμένοι που έχουν διαφύγει της καραντίνας έχουν συλληφθεί και καταδικαστεί σε μακρόχρονη φυλάκιση. Ταυτόχρονα, οι ίδιες οι φυλακές αντιμετωπίζουν πλέον σοβαρά κρούσματα[54], λόγω της ανικανό-

---

50 http://www.rfi.fr/cn/%25E4%25B8%25AD%25E5%259B%25BD/20200206-%25E6%25AD%25A6%25E6%25B1%2589%25E8%2582%25BA%25E7%2582%258E-27%25E5%259F%258E%25E9%2581%25AD%25E5%25B0%2581-%25E5%258D%258A%25E4%25B8%25AA%25E4%25B8%25AD%25E5%259B%25BD%25E5%258D%258A%25E5%25B0%2581%25E9%2597%25AD-%25E4%25B8%258B%25E4%25B8%2580%25E4%25B8%25AA%25E9%2581%25AD%25E5%25B0%2581%25E5%25A4%25A7%25E5%259F%258E%25E4%25BC%259A%25E6%2598%25AF%25E8%25B0%2581.

51 https://www.scmp.com/news/china/society/article/3049298/coronavirus-zhejiang-adopts-draconian-quarantine-measures-fight.

52 http://finance.eastmoney.com/a/202002081376515010.html.

53 https://www.nchrd.org/2020/01/china-protect-human-rights-while-combatting-coronavirus-outbreak/.

54 https://www.scmp.com/news/china/society/article/3051858/china-sends-top-investigators-

τητας των υπαλλήλων[55] να απομονώσουν τα άτομα που νοσούν, ακόμη και σε ένα περιβάλλον κυριολεκτικά σχεδιασμένο για εύκολη απομόνωση. Αυτού του είδους τα απελπισμένα, επιθετικά μέτρα αντικατοπτρίζουν εκείνα των ακραίων περιπτώσεων αντιεξέγερσης· θυμίζοντας σαφώς τις ενέργειες της στρατιωτικής–αποικιακής κατοχής σε μέρη όπως η Αλγερία, ή, πιο πρόσφατα, η Παλαιστίνη. Ποτέ στο παρελθόν δεν έχουν εφαρμοστεί τέτοια μέτρα σε αυτήν την κλίμακα, ούτε σε μεγαλουπόλεις αυτού του είδους όπου στεγάζεται μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού. Η στάση της καταστολής προσφέρει λοιπόν, ένα παράξενο δίδαγμα σε εκείνους που έχουν στο μυαλό τους την παγκόσμια επανάσταση, δεδομένου ότι πρόκειται, ουσιαστικά, για δοκιμαστική περίοδο της κρατικά καθοδηγούμενης αντίδρασης.

after-coronavirus-erupts-jails.

55 https://www.sohu.com/a/371423483_161795.

Μια εικόνα ενός τοπικού σημείου ελέγχου της καραντίνας που έκανε τον γύρο των κινέζικων μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Ανικανότητα

Αυτή η ιδιαίτερη λήψη αυστηρών μέτρων επωφελείται από τον φαινομενικά ανθρωπιστικό χαρακτήρα της· με το κινέζικο κράτος να είναι σε θέση να κινητοποιήσει μεγαλύτερο αριθμό ντόπιων για να συνδράμουν σε αυτό που αποτελεί, επί της ουσίας, τον ευγενή σκοπό της κατάπνιξης της εξάπλωσης του ιού. Αλλά, όπως είναι αναμενόμενο, τέτοιες λήψεις αυστηρών μέτρων πάντα γυρίζουν μπούμερανγκ. Η αντιεξέγερση αποτελεί, εξάλλου, ένα απελπισμένο είδος πολέμου που διεξάγεται μόνο όταν πιο ισχυρές μορφές κατάκτησης, κατευνασμού και οικονομικής ενσωμάτωσης έχουν καταστεί αδύνατες. Αποτελεί μια δαπανηρή, αναποτελεσματική ενέργεια οπισθοφυλακής, η οποία προδίδει τη βαθύτερη ανικανότητα όποιας δύναμης είναι επιφορτισμένη με την υλοποίησή της – είτε πρόκειται για γαλλικά αποικιακά συμφέροντα, είτε για το φθίνον αμερικανικό imperium, είτε άλλα. Το αποτέλεσμα της λήψης αυστηρών μέτρων είναι σχεδόν πάντα μια δεύτερη εξέγερση, η οποία έχει ματώσει από τη σύνθλιψη της πρώτης και η οποία έχει γίνει ακόμα πιο απελπισμένη. Εδώ, η καραντίνα δύσκολα θα καθρεφτίσει την πραγματικότητα του εμφυλίου πολέμου και της αντιεξέγερσης. Αλλά ακόμη και σε αυτήν την περίπτωση, η λήψη αυστηρών μέτρων έχει γυρίσει μπούμερανγκ με τους δικούς της τρόπους. Με τόσο μεγάλο μέρος της προσπάθειας του κράτους να επικεντρώνεται στον έλεγχο των πληροφοριών και τη συνεχή προπαγάνδα η οποία υλοποιείται μέσω κάθε πιθανού μηντιακού μηχανισμού, η αναταραχή έχει εκφραστεί σε μεγάλο βαθμό μέσα στις ίδιες πλατφόρμες.

Ο θάνατος[56] του Δρ. Li Wenliang, ενός από τους πρώτους πληροφοριοδότες πάνω στους κινδύνους του ιού, στις 7 Φεβρουαρίου συγκλόνισε τους πολίτες που είναι εγκλωβισμένοι στα σπίτια τους σε όλη τη χώρα. Ο Li ήταν ένας από τους οκτώ γιατρούς που συνελήφθησαν από την αστυνομία για διάδοση «ψευδών πληροφοριών» στις αρχές Ιανουαρίου, προτού αργότερα προσβληθεί ο ίδιος από τον ιό. Ο θάνατός του προκάλεσε την οργή των δικτυιτών [netizens] και μια συλλυπητήρια[57] δήλωση από την κυβέρνηση της Wuhan. Οι άνθρωποι αρχίζουν να βλέπουν ότι το κράτος αποτελείται από αδέξιους αξιωματούχους και γραφειοκράτες, οι οποίοι δεν έχουν ιδέα τι πρέπει να κάνουν, αλλά εξακολουθούν να κάνουν σαν να μην τρέχει τίποτα[58]. Το γεγονός αυτό αποκαλύφθηκε ουσιαστικά όταν ο δήμαρχος της Wuhan, Zhou

---

56 https://www.reuters.com/article/us-china-health/death-of-doctor-who-sounded-coronavirus-alarm-sparks-anger-at-government-idUSKBN20003J.

57 https://www.scmp.com/news/china/society/article/3049489/coronavirus-outpouring-grief-and-anger-after-death-whistle.

58 Σε μια συνέντευξη μέσω podcast, η Au Loong Yu, επικαλούμενη φίλους στην ηπειρωτική χώρα, λέει ότι η κυβέρνηση της Wuhan έχει επί της ουσίας παραλύσει από την επιδημία. Η Au προτείνει ότι κρίση δεν σημαίνει μόνο διάλυση του ιστού της κοινωνίας, αλλά και της γραφειοκρατικής μηχανής του ΚΚΚ, η οποία μόνο θα ενταθεί καθώς ο ιός εξαπλώνεται και μετατρέπεται σε παρατεταμένη κρίση για τις άλλες τοπικές κυβερνήσεις σε όλη τη χώρα.

Xianwang, αναγκάστηκε να παραδεχτεί στην κρατική τηλεόραση ότι η κυβέρνησή του είχε καθυστερήσει τη δημοσιοποίηση κρίσιμων πληροφοριών σχετικά με τον ιό μετά την εμφάνιση ενός κρούσματος. Η ίδια η ένταση που προκλήθηκε από το κρούσμα, σε συνδυασμό με εκείνη που προκαλείται όταν το κράτος κινητοποιείται πλήρως, έχει αρχίσει να αποκαλύπτει στον ευρύ πληθυσμό τις βαθιές ρωγμές που βρίσκονται πίσω από το λεπτεπίλεπτο πορτρέτο που ζωγραφίζει η κυβέρνηση για τον εαυτό της. Με άλλα λόγια, συνθήκες όπως αυτές έχουν εκθέσει τη θεμελιώδη ανικανότητα του κινέζικου κράτους σε έναν αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων, οι οποίοι προηγουμένως θα είχαν πάρει την προπαγάνδα της κυβέρνησης ως έχει.

Εάν ένα ενιαίο σύμβολο θα μπορούσε να βρεθεί για να εκφράσει τον βασικό χαρακτήρα της κρατικής αντίδρασης, θα ήταν κάτι σαν το βίντεο[59] που τραβήχτηκε από έναν κάτοικο της Wuhan και που διαμοιράστηκε στο δυτικό διαδίκτυο μέσω του Twitter στο Χογκ Κογκ[60]. Ουσιαστικά, δείχνει έναν αριθμό ανθρώπων, που φαίνεται να είναι γιατροί ή κάποιου είδους στελέχη πρώτης γραμμής με πλήρη προστατευτικό εξοπλισμό, να τραβάνε μια φωτογραφία με την κινεζική σημαία. Το πρόσωπο που μιλάει στο βίντεο εξηγεί ότι είναι κάθε μέρα έξω από αυτό το κτίριο για διάφορες φωτογραφίσεις. Το βίντεο ακολουθεί στη συνέχεια τους άνδρες που βγάζουν τον προστατευτικό εξοπλισμό και κοντοστέκονται για να κουβεντιάσουν και να καπνίσουν, χρησιμοποιώντας ακόμα και μια από αυτές τις στολές για να καθαρίσουν το αυτοκίνητό τους. Πριν φύγουν με το αυτοκίνητο, ένας από τους άνδρες ρίχνει χωρίς επισημότητες την προστατευτική στολή σε έναν κοντινό κάδο απορριμμάτων, χωρίς να μπαίνει καν στον κόπο να τη βάλει στο κάτω μέρος, όπου κανείς δεν θα τη δει. Βίντεο όπως αυτό διαδόθηκαν γρήγορα πριν λογοκριθούν – μικρά δάκρυα στο λεπτό πέπλο του θεάματος με την έγκριση του κράτους.

Σε ένα πιο θεμελιώδες επίπεδο, η καραντίνα αρχίζει να προκαλεί το πρώτο κύμα οικονομικών επιπτώσεων στην προσωπική ζωή των ανθρώπων. Η μακροοικονομική πλευρά αυτού έχει αναλυθεί ευρέως, με τη μεγάλη μείωση της κινεζικής ανάπτυξης να διακινδυνεύει μια νέα παγκόσμια ύφεση· ειδικά, όταν συνδυαστεί με τη συνεχιζόμενη στασιμότητα στην Ευρώπη[61] και την πρόσφατη βουτιά ενός από τους σημαντικότερους δείκτες οικονομικής υγείας των ΗΠΑ, ο οποίος δείχνει ξαφνική μείωση της

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε από τον Daniel Denvir του The Dig, 7 Φεβρουαρίου: https://www.thedigradio.com/podcast/hong-kong-with-au-loong-yu/.

59 https://twitter.com/WBYeats1865/status/1227488058288697344.

60 Το ίδιο το βίντεο είναι αυθεντικό, αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι το Χονγκ Κονγκ έχει υπάρξει ιδιαίτερη εστία ρατσιστικών συμπεριφορών και θεωριών συνωμοσίας με στόχο τους κατοίκους της ηπειρωτικής χώρας και το ΚΚΚ· σε τέτοιο βαθμό που μεγάλο μέρος του τι διαμοιράζεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από κατοίκους του Χονγκ Κονγκ σχετικά με τον ιό θα πρέπει να διασταυρώνεται προσεκτικά.

61 https://thenextrecession.wordpress.com/2019/01/15/from-amber-to-red/.

επιχειρηματικής δραστηριότητας[62]. Σε ολόκληρο τον κόσμο, οι κινεζικές εταιρείες και εκείνες που εξαρτώνται ουσιαστικά από τα κινέζικα δίκτυα παραγωγής εξετάζουν τώρα τις ρήτρες τους για «ανωτέρα βία»[63], οι οποίες επιτρέπουν καθυστερήσεις ή ακύρωση των ευθυνών και για τα δύο μέρη μιας επιχειρηματικής σύμβασης, όταν αυτή είναι «αδύνατον» να εκτελεστεί. Αν και προς το παρόν απίθανο, η απλή προοπτική της ακύρωσης συμβάσεων έχει προκαλέσει έναν χείμαρρο απαιτήσεων να αποκατασταθεί η παραγωγή σε όλη τη χώρα. Η οικονομική δραστηριότητα, ωστόσο, έχει αναβιώσει μόνο με μορφή μπαλωμάτων, όλα λειτουργούν ήδη απρόσκοπτα σε ορισμένες περιοχές, ενώ σε άλλες βρίσκονται ακόμα σε παύση επ' αόριστον. Επί του παρόντος, η 1η Μαρτίου έχει διστακτικά οριστεί ως ημερομηνία, κατά την οποία οι κεντρικές αρχές έχουν ζητήσει από όλες τις περιοχές εκτός του επικέντρου των κρουσμάτων να επιστρέψουν στην εργασία τους.

Όμως άλλα αποτελέσματα ήταν λιγότερο ορατά, αν και αναμφισβήτητα πολύ πιο σημαντικά. Πολλοί μετανάστες εργαζόμενοι, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είχαν παραμείνει στις πόλεις όπου εργάζονται για το Εαρινό Φεστιβάλ ή ήταν σε θέση να επιστρέψουν πριν εφαρμοστούν οι διάφοροι αποκλεισμοί, παραμένουν τώρα κολλημένοι σε ένα επικίνδυνο κενό. Στη Shenzhen, όπου η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού είναι μετανάστες, ντόπιοι αναφέρουν ότι ο αριθμός των αστέγων έχει αρχίσει να αυξάνεται. Αλλά οι νέοι άνθρωποι που εμφανίζονται στους δρόμους δεν είναι μακροχρόνια άστεγοι, έχουν αντίθετα την εμφάνιση αυτού που κυριολεκτικά μόλις πετάχτηκε έξω και δεν έχει πού αλλού να πάει – εξακολουθούν να φοράνε σχετικά ωραία ρούχα και δεν είναι εξοικειωμένοι με το πού είναι καλύτερο να κοιμάται κανείς ή να βρίσκει τροφή, όταν είναι στον δρόμο. Σε διάφορα κτίρια στην πόλη έχει αυξηθεί η μικροκλοπή, ως επί το πλείστον των τροφίμων που παραδίδονται στο κατώφλι των ενοίκων που παραμένουν στο σπίτι λόγω καραντίνας. Σε όλους τους τομείς, οι εργαζόμενοι χάνουν μισθούς, καθώς η παραγωγή έχει παρακωλυθεί. Το καλύτερο σενάριο κατά τη διάρκεια της διακοπής εργασίας είναι η καραντίνα σε κοιτώνα, όπως αυτήν που επιβάλλεται στις εγκαταστάσεις της Foxconn στη Shenzhen[64], όπου όσοι επιστρέφουν τελευταίοι περιορίζονται στους κοιτώνες τους για μια εβδομάδα ή δύο, πληρώνονται περίπου ένα τρίτο του κανονικού μισθού τους και μετά επιτρέπεται να επιστρέψουν στη γραμμή παραγωγής. Οι φτωχότερες επιχειρήσεις δεν έχουν τέτοια επιλογή, και η προσπάθεια της κυβέρνησης να προσφέρει νέες φθηνές πιστοληπτικές

---

62 https://markets.businessinsider.com/news/stocks/us-pmi-fell-first-time-since-2013-coronavirus-outbreak-business-2020-2-1028928165.

63 https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a767be05-a4a3-425f-bbdc-00f2ab2f2c5e.

64 https://journaltimes.com/news/local/foxconn-production-in-china-below-normal-

γραμμές[65] σε μικρότερες επιχειρήσεις πιθανόν θα έχει λίγα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, φαίνεται ότι ο ιός θα επιταχύνει απλώς την προϋπάρχουσα τάση μετεγκατάστασης εργοστασίων, καθώς εταιρίες όπως η Foxconn επεκτείνουν την παραγωγή[66] στο Βιετνάμ, στην Ινδία και στο Μεξικό για να αντισταθμίσουν την επιβράδυνση.

65 https://fortune.com/2020/02/19/coronavirus-china-workers-businesses-pay-wages/.

66 https://www.reuters.com/article/us-china-health-foxconn/foxconn-says-cautiously-resuming-china-output-warns-coronavirus-will-hit-revenue-idUSKBN20E0KB?feedType=RSS&feedName=technologyNews&utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+reuters%2FtechnologyNews+%28Reuters+Technology+News%29.

Ο Σουρεαλιστικός Πόλεμος

Εν τω μεταξύ, η αδέξια πρόωρη αντίδραση στον ιό, η εξάρτηση του κράτους από ιδιαίτερα τιμωρητικά και κατασταλτικά μέτρα για τον έλεγχό του, και η αδυναμία της κεντρικής κυβέρνησης να συντονίσει αποτελεσματικά τις τοπικές περιφέρειες προσπαθώντας να ισορροπήσει την παραγωγή και την καραντίνα ταυτόχρονα όλα δείχνουν ότι μια βαθιά ανικανότητα παραμένει στην καρδιά του κρατικού μηχανισμού. Αν, όπως υποστηρίζει ο φίλος μας Lao Xie[67], η έμφαση της κυβέρνησης Xi είναι στην «οικοδόμηση του κράτους»· φαίνεται ότι από αυτήν την άποψη πολλή δουλειά μένει να γίνει. Ταυτόχρονα, εάν η εκστρατεία κατά της COVID–19 μπορεί επίσης να διαβαστεί ως δοκιμαστική περίοδος αντιεξέγερσης, είναι αξιοσημείωτο ότι η κεντρική κυβέρνηση έχει την ικανότητα να συντονίζει αποτελεσματικά μόνο το επίκεντρο της Hubei και ότι οι αντιδράσεις της σε άλλες επαρχίες – ακόμη και σε πλούσια μέρη όπως η Hangzhou που χαίρουν μεγάλης εκτίμησης – παραμένουν κατά ένα μεγάλο μέρος ασυντόνιστες και απελπισμένες. Μπορούμε να το πάρουμε αυτό με δύο τρόπους: πρώτον, ως δίδαγμα για την αδυναμία που κρύβεται πίσω από τις σκληρές παρυφές της κρατικής εξουσίας· και δεύτερον, ως προφύλαξη απέναντι στην απειλή που εξακολουθεί να τίθεται από ασυντόνιστες και παράλογες τοπικές αντιδράσεις, όταν ξεπερνιέται ο κεντρικός κρατικός μηχανισμός.

Αυτά είναι σημαντικά διδάγματα για μια εποχή, όπου η καταστροφή που έχει προκληθεί από την ατέλειωτη συσσώρευση έχει επεκταθεί τόσο προς τα πάνω στο παγκόσμιο κλιματικό σύστημα, όσο και προς τα κάτω στα μικροβιολογικά υποστρώματα της ζωής στη Γη. Τέτοιες κρίσεις θα γίνονται όλο και πιο συνηθισμένες. Καθώς η κοσμική κρίση του καπιταλισμού αποκτά φαινομενικά μη οικονομικό χαρακτήρα, νέες επιδημίες, λιμοί, πλημμύρες και άλλες «φυσικές» καταστροφές θα χρησιμοποιηθούν ως δικαιολογία για την επέκταση του κρατικού ελέγχου· και η αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων θα λειτουργεί όλο και περισσότερο ως δικαιολόγηση για την άσκηση νέων και μη δοκιμασμένων εργαλείων αντιεξέγερσης. Μια συνεκτική κομμουνιστική πολιτική πρέπει να κατανοήσει και τα δύο αυτά γεγονότα μαζί. Σε θεωρητικό επίπεδο, αυτό σημαίνει να κατανοήσουμε ότι η κριτική του καπιταλισμού φτωχαίνει κάθε φορά που αποκόπτεται από τις σκληρές επιστήμες. Αλλά, σε πρακτικό επίπεδο, συνεπάγεται επίσης ότι το μόνο δυνατό πολιτικό σχέδιο σήμερα είναι αυτό που έχει την ικανότητα να προσανατολίζεται σε ένα έδαφος προσδιορισμένο από την εκτεταμένη οικολογική και μικροβιολογική καταστροφή, και να λειτουργεί εντός αυτής της μόνιμης κατάστασης κρίσης και εξατομίκευσης.

Σε μια Κίνα σε καραντίνα, αρχίζουμε να διακρίνουμε φευγαλέα ένα τέτοιο τοπίο, τουλάχιστον το περίγραμμά του: άδειοι δρόμοι στο τέλος του χειμώνα, καλυμμένοι από μια λεπτή ταινία απάτητου χιονιού· πρόσωπα φωτισμένα από οθόνες του κινητού να

67 http://chuangcn.org/journal/two/an-adequate-state/.

κοιτάζουν έξω από τα παράθυρα· πρόχειρα οδοφράγματα στελεχωμένα από λίγες εφέδρους νοσοκόμες ή την αστυνομία ή εθελοντές ή απλά πληρωμένους φορείς που σκοπό έχουν να υψώνουν σημαίες και να σου λένε να φορέσεις τη μάσκα σου και να επιστρέψεις στο σπίτι. Η μόλυνση είναι κοινωνική. Συνεπώς, δεν πρέπει να αποτελεί πραγματική έκπληξη το γεγονός ότι ο μόνος τρόπος για την καταπολέμησή της σε τόσο προχωρημένο στάδιο είναι η διεξαγωγή ενός σουρεαλιστικού πολέμου κατά της ίδιας της κοινωνίας. Μην συγκεντρώνεστε, μην προκαλείτε χάος. Αλλά το χάος μπορεί να οικοδομηθεί και στην απομόνωση. Δεδομένου ότι οι κλίβανοι σε όλα τα χυτήρια ψύχονται μέχρι να γίνουν χόβολη που τρίζει απαλά και έπειτα γίνονται τέφρα κρύα σαν το χιόνι, οι πολλές ελάσσονες απογνώσεις δεν μπορούν παρά να διαρρεύσουν από εκείνη την καραντίνα και να γίνουν αργά ένας χείμαρρος που θα εκβάλλει σε ένα μεγαλύτερο χάος· το οποίο μια ημέρα, όπως αυτή η κοινωνική μόλυνση, θα αποδειχτεί δύσκολο να περιοριστεί.

